

๕๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอส่งสรุปข้อมูลและผลการวิเคราะห์ทางวิชาการกับรายงานสรุปผลการศึกษาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

เรียน ประธานคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สรุปผลงานทางวิชาการ เรื่อง ที่มาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาที่เหมาะสมสำหรับการยกร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐
๒. สรุปผลงานทางวิชาการ เรื่อง การเลือกตั้งแบบสัดส่วน
๓. สรุปผลการวิเคราะห์รับฟังความคิดเห็นและประสานการมีส่วนร่วมของประชาชนรวม ๔ ภาค ครั้งที่ ๑
๔. สรุปผลการศึกษาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
๕. สรุปผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจากการสัมมนา

ตามที่คณะกรรมการวิสามัญวิชาการ ตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ได้รับมอบหมายให้สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในทางวิชาการเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับจากคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งดำเนินการตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ นั้น

คณะกรรมการได้จัดทำข้อมูลและผลการวิเคราะห์ทางวิชาการในประเด็นที่ประชาชนสนใจ ปรากฏตามผลงานทางวิชาการสิ่งที่ส่งมาด้วย หมายเลข ๑ และ ๒ สรุปผลการวิเคราะห์รับฟังความคิดเห็นและประสานการมีส่วนร่วมของประชาชนรวม ๔ ภาค ครั้งที่ ๑ ปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย หมายเลข ๓ รวมทั้ง ศึกษาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยสรุปผลการศึกษาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

3. การเพิ่มคุณภาพในการกระจายอำนาจ เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมมากขึ้น
ในลักษณะต่างๆกัน ได้แก่

- กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นกว่าเดิม โดยมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อเป็นการประกันคุณภาพบริการสาธารณะที่ประชาชนจะได้รับ
- กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความพร้อมของพื้นที่
- เพิ่มบทบาทและอำนาจหน้าที่ให้ท้องถิ่นชุมชนเพื่อให้เกิดการปกป้องคุ้มครองและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่มีประสิทธิภาพ
- ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกรณีการบริหารประเทศในเรื่องที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยการสอบถามจากประชาชน
- มีรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่นที่สอดคล้องกับการพัฒนาของแต่ละท้องถิ่นในกรณีในพื้นที่ใดมีความเหมาะสมที่จะบริหารจัดการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการในรูปแบบของอบต. เทศบาล หรือ อบจ. เหมือนกันทั่วประเทศ

4. การเพิ่มบทบาทขององค์กรสนับสนุนภาคประชาสังคมและเพิ่มการสนับสนุนการเมืองภาคพลเมืองให้เข้มแข็ง โดยเพิ่มเรื่องต่างๆ ดังนี้

- เพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนให้มากขึ้นกว่าในรัฐธรรมนูญปี 2540 โดยให้คณะกรรมการฯสามารถนำเรื่องสู่ศาลได้ด้วยตนเอง
- วางระบบและกำหนดหลักเกณฑ์คุ้มครองป้องกันการละเมิดเสรีภาพหรือการครอบงำสื่อมวลชนไว้โดยเฉพาะ
- จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่การเมืองภาคพลเมือง

กรอบที่ 2 ว่าด้วยสถานการณ์เมือง

ตอนที่ 1 สถานิติบัญญัติ

1. กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1.1 จำนวนสมาชิก – ควรลดจำนวน ส.ส. ลงจากเดิม และควรมี ส.ส. จำนวน 400 คน

1.2 วุฒิการศึกษา – ส.ส. ควรสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

1.3 การสังกัดพรรคการเมือง - ส.ส. ต้องสังกัดพรรคการเมือง และ ส.ส. ไม่ควรสังกัดพรรคการเมืองน้อยกว่า 90 วัน

1.4 อิสระในการทำงาน - ส.ส. ควรมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่และการลงมติในเรื่องต่างๆ มากกว่าเดิม

1.5 ที่มาของ ส.ส. - ไม่ควรให้มี ส.ส. ระบบบัญชีรายชื่อพรรคอีกต่อไป

1.6 รูปแบบการเลือกตั้ง – ควรเป็นแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (เขตละ 1 คน) อย่างเดียว

1.7 กรณีถูก กกต. เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง – ไม่ควรมีการเลือกตั้งใหม่ ให้เลื่อนคนที่ได้คะแนนลำดับถัดมา

2. กรณีสมาชิกวุฒิสภา

2.1 การมี ส.ว. และจำนวนสมาชิก – ควรมี ส.ว. ต่อไป แต่ ควรลดจำนวนให้น้อยลง ควรมี ส.ว. จำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวน ส.ส.

2.2 ที่มาของ ส.ว. - ความเห็นที่ 1 เห็นว่าควรมาจากการสรรหาจากตัวแทนของกลุ่มอาชีพทุกภาคส่วนในสังคมแทนการเลือกตั้งโดยตรง ความเห็นที่ 2 เห็นว่าควรมาจากการเลือกตั้งทั้งหมด

2.3 อำนาจหน้าที่ - ควรให้มีอำนาจพิจารณาถอดถอนนักการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

2.4 รูปแบบการเลือกตั้ง ~ กรณีที่ ส.ว. มาจากการเลือกตั้งตามความเห็นที่ 2 ควรให้ประชาชนเลือกตั้งโดยตรงจากผู้สมัคร เหมือนรัฐธรรมนูญปี 2540

ตอนที่ 2 ฝ่ายบริหาร

1. ที่มาของนายกรัฐมนตรี

1.1 นายกรัฐมนตรีควรมาจาก ส.ส.

1.2 นายกรัฐมนตรีสามารถเป็น ส.ส. ในเวลาเดียวกันได้

1.3 นายกรัฐมนตรีควรดำรงตำแหน่งได้เพียง 2 สมัย หรือ 8 ปีเท่านั้น

2. เงื่อนไขการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

2.1 ห้ามมีผลประโยชน์ทับซ้อน

2.1.1 ในระหว่างที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่สามารถเป็นคู่สัญญาได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

2.1.2 เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ต้องพ้นตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจึงสามารถเป็นคู่สัญญาได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

2.2 การตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร

2.2.1 การอภิปรายไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรีควรถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจและถูกตรวจสอบได้ง่ายขึ้น

2.2.2 การตอบกระทู้ นายกรัฐมนตรีควรมาตอบกระทู้ถามต่อรัฐสภาทุกครั้ง

2.2.3 การพ้นจากตำแหน่ง ให้พ้นตำแหน่งทันทีในกรณีต้องคำพิพากษาลงโทษจำคุกแต่รอลงอาญาไว้

2.3 ควรมีบทบัญญัติเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมือง และบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนไว้ในรัฐธรรมนูญ

กรอบที่ 3 ว่าด้วยองค์กระอิสระและवाद

1. หลักการทั่วไป

1.1 การควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างนักรการเมืองกับข้าราชการประจำ ควรกำหนดกลไกหรือมาตรการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายการเมืองที่ทำต่อข้าราชการประจำ

1.2 การควบคุมและตรวจสอบการใช้เงินงบประมาณของฝ่ายการเมือง ควรกำหนดมาตรการควบคุมและตรวจสอบการใช้เงินงบประมาณเพื่อมิให้ตกอยู่ในความครอบงำของฝ่ายการเมือง

1.3 การเข้าซื้อออกดอน ควรลดจำนวนประชาชนในการเข้าซื้อเพื่อออกดอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และตรากฎหมาย ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น

1.4 การกำหนดอายุความฟ้องคดีทุจริต ไม่ควรมีอายุความในการฟ้องคดี ในกรณีที่มีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกระดับและเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดทุจริตหรือมีพฤติการณ์ร้ายรอยผิดปกติ

2. สถานภาพขององค์กระอิสระและองค์กระตามรัฐธรรมนูญ

2.1 องค์กระตามรัฐธรรมนูญ 2540 ที่จำเป็นต้องคงอยู่ ได้แก่ กกต. ป.ป.ช. คตง. คสม. ผตร. กทช. และ กสช.

2.2 องค์กระที่ควรยุบรวมกัน ได้แก่ การยุบรวม คสม. กับ ผตร. เข้าด้วยกัน

2.3 องค์กระที่ควรมีเพิ่ม ได้แก่ องค์กระอิสระระดับจังหวัด

3. ความเป็นอิสระขององค์กระ

3.1 มีความเป็นอิสระที่แท้จริง โดยปลอดจากการครอบงำทางการเมือง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม และกำหนดงบประมาณให้ชัดเจน

3.2 มีความเป็นอิสระที่ไม่หลุดลอย โดยให้มีการคานและดุลอำนาจขององค์กระต่างๆ เข้าด้วยกัน และให้มีการถูกตรวจสอบได้โดยองค์กระอิสระหรือฝ่ายตุลาการ

สรุปและวิเคราะห์ผลการรับฟังและสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ต่อการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศเพื่อประกอบการจัดทำสภาร่างรัฐธรรมนูญ ทางคณะกรรมการวิสามัญประสานการมีส่วนร่วมและการประชาคมติได้นำเสนอ รายงานความคิดเห็นหน้าต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อ เมษายน 2550 โดยแบ่งออกเป็น **สรุปประมวลความคิดเห็นจากการจัดการเสวนาในเวทีระดับจังหวัด และ สรุปประมวลความคิดเห็นของประชาชนจากแบบสอบถามรายบุคคล** โดยแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. การแสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการเสวนาในเวทีระดับจังหวัด

การเสวนาได้จัดขึ้นจำนวน 3 ครั้ง จาก 4 ภาค รวมทั้งสิ้น 654 เวที (ภาคเหนือ 207 เวที ภาคกลาง 127 เวที ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 245 เวที และภาคใต้ 75 เวที) โดยจัดขึ้นระหว่างวันที่ 1 - 28 มีนาคม 2550 ใน 4 ภาค (ครั้งที่ 1- 1 มี.ค. 30 เวที , ครั้งที่ 2- 15 มี.ค. 87 เวที, ครั้งที่ 3- 28 มี.ค. 537 เวที) ผลจากการเสวนาสรุปได้ดังนี้

1.1 กรอบที่ 1 ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความเห็นหลักที่ปรากฏชัดเจนในกรอบที่ 1 ได้แก่ เรื่องการเพิ่มอำนาจ สิทธิ และเสรีภาพของประชาชน ประชาชนจากเวทีครั้งที่ 1-3 จำนวน 84.6% - 67.9% - 72.8 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรลดอำนาจของรัฐลงและเพิ่มอำนาจให้ประชาชนมากขึ้น ขณะเดียวกัน ประชาชนจำนวน 84.6% - 87.4% - 92.9 % ตามลำดับ เห็นว่าควรตรากฎหมายให้ประชาชนมีหลักประกันเรื่องสิทธิเสรีภาพมากขึ้น การเพิ่มอำนาจ สิทธิ และเสรีภาพของประชาชนสามารถทำได้ 3 ทาง *ประการแรก* โดยการเพิ่มความชัดเจน ระดับ และประเด็นในการมีส่วนร่วมของประชาชน *ประการที่สอง* โดยการเพิ่มคุณภาพในการกระจายอำนาจให้มากขึ้น และ *ประการสุดท้าย* โดยการเพิ่มบทบาทองค์กรสนับสนุนภาคประชาสังคมและเพิ่มการสนับสนุนการเมืองภาคพลเมืองให้เข้มแข็ง

1.1.1 การเพิ่มอำนาจ สิทธิ และเสรีภาพของประชาชนสามารถทำได้โดยการเพิ่มความชัดเจน ระดับ และประเด็นในการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยประชาชนจำนวน 69.2% - 75.9% - 79.5 %

ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีบทบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านต่างๆ ไว้ในรัฐธรรมนูญให้ชัดเจน ประชาชนจำนวน 76.9% - 73.6% - 78.2 % ตามลำดับ เห็นว่าควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายหรือเสนอร่างกฎหมาย และควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ

ถอดถอนและการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม และประชาชนจำนวน 69.2% - 75.9% - 81.5 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรเพิ่มบทบาทให้แก่ชุมชนในการพัฒนาชุมชนและการมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.1.2 การเพิ่มอำนาจ สิทธิ และเสรีภาพของประชาชนสามารถทำได้โดยการเพิ่มคุณภาพในการกระจายอำนาจให้มากขึ้น โดยประชาชนจำนวน 84.6% - 81.7% - 79.5 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น โดยมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน และประชาชนจำนวน 61.5% - 58.7% - 72.3 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความพร้อมของพื้นที่

1.1.3 การเพิ่มอำนาจ สิทธิ และเสรีภาพของประชาชนสามารถทำได้โดยการเพิ่มบทบาทองค์กรสถาบันภาคประชาสังคมและเพิ่มการสนับสนุนการเมืองภาคพลเมืองให้เข้มแข็ง โดยประชาชนจำนวน 38.5% - 52.9% - 66.9 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรเพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประชาชนจำนวน 61.5% - 63.3% - 74.5 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรวางระบบป้องกันการละเมิดเสรีภาพของสื่อมวลชน และประชาชนจำนวน 76.9% - 78.2% - 81.0 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรจัดให้มีกองทุนสนับสนุนการเมืองภาคพลเมือง

1.2 กรอบที่ 2 ว่าด้วยสถาบันการเมือง

ความเห็นของประชาชนที่ปรากฏชัดเจนในกรอบที่ 2 ได้แก่ เรื่องจำนวน คุณสมบัติ อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และที่มาของผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารแทนประชาชน ได้แก่ กรณีของ ส.ส. ส.ว. และนายกรัฐมนตรี ประชาชนจากเวทีครั้งที่ 1-3 จำนวน 84.6% - 69% - 63.1 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรลดจำนวน ส.ส. และ ส.ว. ลงจากเดิม ประชาชนจำนวน 69.2% - 67.9% - 66.1 % ตามลำดับ เห็นว่า ส.ส. ต้องจบปริญญาตรี ถ้าเป็นกรณี ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อ ส่วน ส.ว. ต้องมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และ ประชาชนจำนวน 69.2% - 73.6% - 81.6 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรกำหนดคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนด้วย นอกจากนี้ ยังมีประเด็นอื่นๆ ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

1.2.1 กรณีของ ส.ส. ประชาชนจำนวน 38.5% - 33.3% - 36.9 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรมี ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อพรรค แต่ จำนวน 46.2% - 41.4% - 46.2 % ตามลำดับ เห็นว่า ไม่ควรให้มี ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อพรรคอีกต่อไป ประชาชนจำนวน 76.9% - 67.9% - 74 % ตามลำดับ เห็นว่า ส.ส. ควร

สังกัดพรรคการเมือง และประชาชนจำนวน 69.2% - 64.4% - 68.7 % ตามลำดับ เห็นว่า ส.ส. ควรมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่และการลงมติในเรื่องต่างๆมากกว่าเดิม สำหรับการเลือกตั้ง ส.ส. ประชาชนจำนวน 84.6% - 66.7% - 68.7 % ตามลำดับ เห็นว่าควรกำหนดเขตเลือกตั้งเป็นเขตเลือกตั้งละคนตามเดิม และประชาชนจำนวน 38.5% - 50.6% - 49.2 % ตามลำดับ เห็นว่าควรให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนลำดับถัดไปเป็น ส.ส. แทนผู้สมัครที่ถูกตัดสิทธิเพราะได้ใบเหลืองใบแดงโดยไม่ต้องเลือกตั้งใหม่ กรณีหลังนี้มีประชาชนจำนวน 46.1% - 26.4% - 28.3 % ตามลำดับที่ไม่เห็นด้วย

1.2.2 กรณีของ ส.ว. ประชาชนจำนวน 46.1% - 46% - 41.5 % ตามลำดับ เห็นว่า ส.ว. ควรมาจากการสรรหาจากตัวแทนของกลุ่มอาชีพทุกภาคส่วนในสังคมแทนการเลือกตั้งโดยตรง และประชาชนจำนวน 23.1% - 38% - 47.1% ตามลำดับ เห็นว่า ถ้า ส.ว. มาจากการสรรหา ควรให้ ส.ว. มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

1.2.3 กรณีของนายกรัฐมนตรี ประชาชนจำนวน 84.6% - 72.4% - 75 % ตามลำดับ เห็นว่า นายกรัฐมนตรีควรมาจาก ส.ส. ประชาชนจำนวน 61.5% - 71.3% - 72.6 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรกำหนดให้นายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกันหรือไม่เกิน 8 ปี ประชาชนจำนวน 61.5% - 69% - 77.5 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรห้ามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมีผลประโยชน์ทับซ้อนในระหว่างดำรงตำแหน่งและเมื่อพ้นตำแหน่งแล้วในระยะหนึ่ง ประชาชนจำนวน 84.6% - 71.3% - 77.1 % ตามลำดับ เห็นว่า นายกรัฐมนตรีควรถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจและถูกตรวจสอบได้ง่ายขึ้น ประชาชนจำนวน 76.9% - 65.6% - 77.8% ตามลำดับ เห็นว่า ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแม้ว่าเป็นเพียงการให้หรือลงอาญา ก็ให้พ้นจากตำแหน่งด้วย และประชาชนจำนวน 69.2% - 61% - 72.4% ตามลำดับ เห็นว่า นายกรัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ในสภาด้วย

1.3 กรอบที่ 3 ว่าด้วยองค์การตรวจสอบอิสระและศาล

ความเห็นของประชาชนที่ปรากฏชัดเจนในกรอบที่ 3 ได้แก่ เรื่องการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยการสนับสนุนและส่งเสริมบทบาทขององค์กรตรวจสอบอิสระและศาล ประชาชนจากเวทีครั้งที่ 1-3 มีความเห็นในประเด็นต่างๆจำแนกได้ดังนี้

1.3.1 หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจ ประชาชน 69.2 % - 60.9 % - 74.5 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรกำหนดกลไก หรือมาตรการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายการเมืองที่กระทำต่อข้าราชการประจำ และการควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ขณะที่ ประชาชนจำนวน

69.2 % - 62.1 % - 67.9 % ตามลำดับ เห็นว่าควรลดจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และตรากฎหมาย ทั้งในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ประชาชน 46.1% - 58.6% - 72.6 % ตามลำดับ เห็นว่า ถ้ากรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด กระทำความผิดทุจริตหรือมีพฤติกรรมร้ายแรงผิดปกติ ไม่ควรมีอายุความในการฟ้องคดี

1.3.2 ความจำเป็นต้องมียกเว้นการถอดถอน ประชาชนจำนวน 76.9 % - 59.8 % - 73 % ตามลำดับ เห็นว่าองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีอยู่ เช่นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กกต. สตง. ปปช. ควรจะคงไว้ทั้งหมด โดยประชาชนจำนวน 69.2 % - 59.8 % - 71.5 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรมียกเว้นการถอดถอนระดับจังหวัดในการติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

1.3.3 องค์การอิสระจะต้องมีความเป็นอิสระ ประชาชนจำนวน 84.6 % - 67.8 % - 74.8 % ตามลำดับ เห็นว่า องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญควรปลอดจากการครอบงำทางการเมืองอย่างแท้จริง ในขณะเดียวกัน ประชาชนจำนวน 69.2 % - 59.8 % - 63.1 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีการกำหนดงบประมาณให้แก่องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญในจำนวนที่ชัดเจนตามสัดส่วนของงบประมาณรายจ่ายประจำปี

1.3.4 ความเป็นอิสระขององค์การอิสระจะต้องไม่มีสภาพหลุดลอยจากการถูกตรวจสอบ ประชาชนจำนวน 46.2 % - 54 % - 70.6 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีการวางระบบคานและตุลอำนาจขององค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ จำนวน 84.6% - 75.9% - 76.2 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้มีศาลหรือองค์กรตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การอิสระ

1.4 ประเด็นอื่นๆ

ประชาชนจำนวน 15.4 % - 40.2 % - 52.7 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีกรอบระยะเวลาในการแปลกฎหมายเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามหลักการที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญโดยชัดเจน

2. การแสดงความคิดเห็นด้วยวิธีตอบแบบสอบถามรายบุคคล

การทำแบบสอบถามได้ทำขึ้น 3 ครั้ง จาก 4 ภาค รวมทั้งสิ้น 52,608 คน (ภาคเหนือ 10,635 คน ภาคกลาง 31,177 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5,131 คน และภาคใต้ 5,711 คน) โดยจัดขึ้นระหว่างวันที่ 1 - 28 มีนาคม 2550 ใน 4 ภาค (ครั้งที่ 1- 1 มี.ค. 773 คน, ครั้งที่ 2- 15 มี.ค. 15,511 คน, ครั้งที่ 3- 28 มี.ค. 36,324 คน) ผลจากการตอบแบบสอบถามสรุปได้ดังนี้

2.1 กรอบที่ 1 ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผลสรุปที่ได้จากแบบสอบถามรายบุคคล มีเนื้อหาทำนองเดียวกับ ผลสรุปที่ได้จากเวทีเสวนาระดับจังหวัดทั่วประเทศ ใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ การเพิ่มความชัดเจน ระดับ และประเด็นในการมีส่วนร่วมของประชาชน การเพิ่มคุณภาพในการกระจายอำนาจให้มากขึ้น และการเพิ่มบทบาทองค์กรสนับสนุนภาคประชาสังคมและเพิ่มการสนับสนุนการเมืองภาคพลเมืองให้เข้มแข็ง แตกต่างกันเพียงการนำเสนอที่แบ่งเนื้อหาเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน สำหรับการทำให้แบบสอบถามเป็นรายบุคคลจากประชาชนทั่วประเทศในส่วนที่ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ได้แยกหัวข้อคำถามออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ ส่วนที่ 1 ในประเด็นสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมถึงประเด็นการเพิ่มบทบาทองค์กรสนับสนุนภาคประชาสังคมและเพิ่มการสนับสนุนการเมืองภาคพลเมืองให้เข้มแข็งด้วย กับส่วนที่ 2 ในประเด็นการกระจายอำนาจ ซึ่งในแต่ละส่วนครอบคลุมรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ส่วนที่ 1 ในประเด็นสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน รายละเอียดในประเด็นต่างๆที่สรุปจากผลตอบแบบสอบถามของประชาชนครั้งที่ 1-3 สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

2.1.1.1 ความเป็นรูปธรรมของสิทธิเสรีภาพของประชาชน จำนวน 56.2% - 56.1% - 55.3%

ตามลำดับ เห็นว่า การบัญญัติเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนในรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีผลใช้บังคับอย่างเป็นทางการนั้น ควรกำหนดให้ตรากฎหมายรองรับแต่ต้องระบุระยะเวลาที่แน่นอนไว้ด้วย ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 38.9% - 35.4% - 36.1 % ตามลำดับ เห็นว่าควรกำหนดให้มีผลบังคับใช้ในรัฐธรรมนูญทันที

2.1.1.2 ความชัดเจนของการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนจำนวน 68.5% - 57.1% - 57.6%

ตามลำดับ เห็นว่า บทบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐธรรมนูญปี 2540 มีความชัดเจน แต่ยังคงขาดแนวทางการปฏิบัติ ดังนั้น รัฐธรรมนูญฉบับใหม่จึงควรบัญญัติ เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในกรณีนี้ ได้จัดลำดับความสำคัญกับประเด็นที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมจาก มาก ไปหา น้อย ดังนี้

- ประชาชนจำนวน 74.6% - 64.4% - 67.1% ตามลำดับ เห็นว่า ควรบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้ชัดเจน

- ประชาชนจำนวน 49.8% - 47.7% - 50.9% ตามลำดับ เห็นว่า ควรบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองให้ชัดเจน

- ประชาชนจำนวน 32.3% - 27.5% - 29.8% ตามลำดับ เห็นว่า ควรบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะให้ชัดเจน

- ประชาชนจำนวน 27.6% - 23.5% - 26% ตามลำดับ เห็นว่าควรบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองให้ชัดเจน

2.1.1.3 บทบาทขององค์กรสถาบันต่างๆเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งแก่ภาคประชาสังคมและการเมืองภาคพลเมือง ประชาชนจำนวน 65.6% - 63.6% - 62.6% ตามลำดับ เห็นว่าควรเพิ่มอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้มากขึ้นจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญปี 2540 โดยให้คณะกรรมการฯ สามารถนำเรื่องสู่ศาลได้ด้วยตนเอง ประชาชนจำนวน 83.1% - 77.1% - 76.7% ตามลำดับ เห็นว่าควรกำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองป้องกันการละเมิดเสรีภาพหรือการครอบงำสื่อมวลชน ไว้โดยเฉพาะ ประชาชนจำนวน 72.1% - 70.7% - 71.7% ตามลำดับ เห็นว่า ควรจัดตั้ง “กองทุนเพื่อการพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง” ขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่การเมืองภาคพลเมือง ในขณะที่ 22.6% - 21.3% - 20.4% ตามลำดับไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งองค์กรดังกล่าว แต่เห็นว่าควรให้ชุมชนดำเนินการเอง

2.1.1.4 ระดับความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง ประชาชนจำนวน 87.3% - 84.3% - 84% ตามลำดับ เห็นว่าควรมีบทบัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่อง “การแก้ไขรัฐธรรมนูญ” ประชาชนจำนวน 78% - 78.4% - 76.5% ตามลำดับ เห็นว่าควรมีบทบัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่อง “การเสนอร่างกฎหมาย” ประชาชนจำนวน 74.3% - 75.1% - 75.2% ตามลำดับ เห็นว่าควรมีบทบัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่อง “การถอดถอนและการดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” โดยให้มีส่วนร่วมโดยตรง ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 11.6% - 11.7% - 10.9% ตามลำดับ เห็นด้วยกับหลักการในประเด็นดังกล่าวแต่เห็นแย้งว่า ควรให้มีส่วนร่วมโดยอ้อม ประชาชนจำนวน 79.7% - 75.8% - 77.9% ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีบทบัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในเรื่อง “การถอดถอน ส.ส. หรือ ส.ว. (กรณีมาจากการเลือกตั้ง) จากผู้ดำรงตำแหน่ง”

2.1.2 ส่วนที่ 2 ในประเด็นการกระจายอำนาจ รายละเอียดในประเด็นต่างๆที่สรุปจากผลตอบ
แบบสอบถามของประชาชนครั้งที่ 1-3 สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

2.1.2.1 การเพิ่มอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนจำนวน 57.2% - 56.1% - 56.3%
ตามลำดับ เห็นว่า ควรเพิ่มการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้นกว่าปัจจุบัน
ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 38% - 38.6% - 37.7% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่ควรเพิ่ม เพราะปัจจุบันนี้ก็
คืออยู่แล้ว ขณะเดียวกัน ประชาชนจำนวน 86.1% - 83.3% - 82.1% ตามลำดับ เห็นว่า หากมีการ
กระจายอำนาจให้มากขึ้น ควรกำหนดมาตรการในการตรวจสอบ และควรกำหนดมาตรฐานการ
ทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย เพื่อประกันคุณภาพบริการ
สาธารณะที่ประชาชนจะได้รับ

2.1.2.2 การเพิ่มอำนาจให้ท้องถิ่นชุมชน ประชาชนจำนวน 93.9% - 89.6% - 89.4% ตามลำดับ เห็น
ว่า ควรเพิ่มบทบาทและอำนาจหน้าที่ให้กับท้องถิ่นชุมชนเพื่อให้การปกป้องคุ้มครองและพัฒนา
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนมีประสิทธิภาพ

2.1.2.3 การเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ประชาชนจำนวน 88.2% - 83.6% -
84% ตามลำดับ เห็นว่า ในกรณี “การบริหารประเทศในเรื่องต่างๆที่มีผลกระทบต่อประชาชน” ควร
มีการสอบถามประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเพื่อเป็นการสนับสนุน
หลักการ “เพิ่มอำนาจประชาชน” และ “ลดอำนาจรัฐ”

2.1.2.4 การยอมรับให้มีรูปแบบอื่นในการปกครองท้องถิ่น ประชาชนจำนวน 56% - 53.6% - 54%
ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีรูปแบบอื่นที่สอดคล้องกับการพัฒนาของแต่ละท้องถิ่นในกรณีที่มี “พื้นที่
ใดมีความเหมาะสมในการที่จะบริหารจัดการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้อง
ดำเนินการในรูปแบบของ อบต. เทศบาล หรือ อบจ. เหมือนกันทั้งประเทศ แต่อาจมีการปกครองท้องถิ่น
แบบอื่นด้วย”

2.2 กรอบที่ 2 ว่าด้วยสถาบันการเมือง

ผลสรุปที่ได้จากแบบสอบถามรายบุคคลในส่วนที่ว่าด้วยสถาบันการเมืองนั้น ได้แยกหัวข้อคำถาม
ออกเป็น 3 ตอนใหญ่ๆ ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานิติบัญญัติ ตอนที่ 2 ฝ่ายบริหาร และตอนที่ 3 จริยธรรม
ซึ่งในแต่ละตอนครอบคลุมรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ตอนที่ 1 สถานิติบัญญัติ รายละเอียดในประเด็นต่างๆที่สรุปจากผลตอบแบบสอบถามของประชาชนครั้งที่ 1-3 สามารถแยกพิจารณาออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

2.2.1.1 กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1) จำนวนสมาชิก ประชาชนจำนวน 44.4% - 39.5% - 40.9% ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 400 คน ประชาชนจำนวน 27.8% - 28.1% - 26.1% ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 300 คน ประชาชนจำนวน 20.8% - 24.2% - 24.7% ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 500 คน

2) วุฒิการศึกษา

ประชาชนจำนวน 60.8% - 68.3% - 67.5% ตามลำดับ เห็นว่า ต้องสำเร็จปริญญาตรีและสูงกว่า ประชาชนจำนวน 18.5% - 14.7% - 14.5% ตามลำดับ เห็นว่า ต้องไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ประชชนจำนวน 15.5% - 11.2% - 11.1% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่ควรกำหนดคุณวุฒิไว้เลย ใครๆก็เป็นได้

3) การสังกัดพรรคการเมือง

ประชาชนจำนวน 56.1% - 56.2% - 56.4% ตามลำดับ เห็นว่า ต้องสังกัดพรรคการเมือง ประชาชนจำนวน 39.1% - 37.4% - 36.3% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรคการเมือง สามารถสมัครอิสระได้ โดยมีประเด็นที่ตามมาว่า กรณีต้องสังกัดพรรคการเมืองนั้น จำนวนวันที่กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคควรเป็นเท่าใด ซึ่งประชาชนจำนวน 44.5% - 52.8% - 53.7% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่น้อยกว่า 90 วัน ประชาชนจำนวน 22.6% - 22.2% - 21.4% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่น้อยกว่า 60 วัน และประชาชนจำนวน 19.4% - 11% - 11.2% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่น้อยกว่า 45 วัน นอกจากนี้ ยังมีการตอบแบบสอบถามในลักษณะระบุจำนวนวันชัดเจน ดังนี้ ประชาชนจำนวน 40.8% - 33.9% - 31.5% ตามลำดับ เห็นว่า ควรเป็นเวลา 30 วัน ประชาชนจำนวน 20.4% - 15.8% - 19.2% ตามลำดับ เห็นว่า ควรเป็นเวลา 180 วัน ประชาชนจำนวน 16.3% - 24.1% - 24.8% ตามลำดับ เห็นว่า ควรเป็นเวลา 365 วัน และประชาชนจำนวน 10.2% - 11.7% - 11.2% ตามลำดับ เห็นว่า ควรเป็นเวลา 120 วัน

4) รูปแบบการเลือกตั้ง

ประชาชนจำนวน 43.3% - 36.5% - 34.2% ตามลำดับ เห็นว่า ควรเป็นแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (เขตละ 1 คน) อย่างเดียว ประชาชนจำนวน 19.5% - 22.8% - 22.9% ตามลำดับ เห็นว่า ควรเป็นแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (เขตละไม่เกิน 3 คน) อย่างเดียว ประชาชนจำนวน 20.7% - 21.8% - 23% ตามลำดับ เห็นว่า

ควรเป็นแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (เขตละ 1 คน) กับ แบบบัญชีรายชื่อ เหมือนกับรัฐธรรมนูญ ปี 2540 ประชาชนจำนวน 8.7% - 10.3% - 11.1% ตามลำดับ เห็นว่า ควรเป็นแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (เขตละ ไม่เกิน 3 คน) กับ แบบบัญชีรายชื่อ

5) **กรณีถูก กกต. เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง** สำหรับกรณีที่ผู้สมัคร ส.ส. ที่ได้รับคะแนนอยู่ในเกณฑ์ที่ได้รับการประกาศผลการเลือกตั้ง แต่ กกต. พิจารณาแล้วเห็นว่า มีการกระทำอันเป็นการทุจริต หรือ ผ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง จึงสั่งการให้มีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ประชาชนจำนวน 53% - 51.7% - 50% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่ควรมีการเลือกตั้งใหม่ แต่ให้เลื่อนคนที่ได้คะแนนลำดับถัดมา เพราะจะเป็นการประหยัดงบประมาณ แต่ประชาชนจำนวน 42% - 42.4% - 43.2% ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีการเลือกตั้งใหม่

2.2.1.2 **กรณีสมาชิกวุฒิสภา**

1) **การมีสมาชิกวุฒิสภา** ประชาชนจำนวน 81.9% - 79.4% - 81.3% ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีสมาชิกวุฒิสภา ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 11.8% - 9.2% - 9.1% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่ควรมี

2) **จำนวนสมาชิก** ประชาชนจำนวน 36.1% - 41.4% - 36.4% ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีจำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวน ส.ส. ประชาชนจำนวน 24% - 22.7% - 26.3% ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีจำนวน 200 คน เท่ากับรัฐธรรมนูญปี 2540 ประชาชนจำนวน 24.9% - 21.5% - 24.2% ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีจำนวน 100 คน

3) **ที่มา** ประชาชนจำนวน 64.1% - 65.9% - 67.9% ตามลำดับ เห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาควรมาจากการเลือกตั้งทั้งหมด แต่ประชาชนจำนวน 22.7% - 16.7% - 16.3% ตามลำดับ เห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาควรมาจากการเลือกตั้งบางส่วน แต่งตั้งบางส่วน ประชาชนจำนวน 6.6% - 9.9% - 8% ตามลำดับ เห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาควรมาจากการแต่งตั้งทั้งหมด

4) **อำนาจหน้าที่** กรณีที่สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้ง ประชาชนจำนวน 70.4% - 63.5% - 65.1% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้มีอำนาจในการพิจารณาคัดถอนนักการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงออกจากตำแหน่ง เหมือนรัฐธรรมนูญปี 2540 ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 19.9% - 22.3% - 22.6% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่สมควรให้มีอำนาจดังกล่าว

5) วิธีการเลือกตั้ง กรณีที่สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง ประชาชนจำนวน 65.3% - 61% - 54.1% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้ประชาชนเลือกตั้งโดยตรงจากผู้สมัคร เหมือนรัฐธรรมนูญปี 2540 ประชาชนจำนวน 13% - 8.7% - 8.7% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้ประชาชนเลือกตัวแทนตามกลุ่มอาชีพในจังหวัดแล้วตัวแทนแต่ละกลุ่มอาชีพไปเลือกตัวแทนในกลุ่มของตนระดับประเทศ ประชาชนจำนวน 7.5% - 8.1% - 7.6% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้ประชาชนเลือกตั้งโดยตรงจากรายชื่อที่กลุ่มอาชีพเสนอ และประชาชนจำนวน 5.7% - 6.6% - 6.5% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้ประชาชนเลือกตัวแทนไปเป็นคณะผู้เลือกตั้งแล้วให้คณะผู้เลือกตั้งไปออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งจากรายชื่อที่กลุ่มอาชีพเสนอ

2.2.2 ตอนที่ 2 ฝ่ายบริหาร

1) ที่มาของนายกรัฐมนตรี ประชาชนจำนวน 72.1% - 67.8% - 68.2% ตามลำดับ เห็นว่า นายกรัฐมนตรีควรมาจากผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็น ส.ส. ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 23.8% - 26.2% - 25.1% ตามลำดับ เห็นว่า ใครเป็นนายกรัฐมนตรีก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็น ส.ส.

2) กรณีนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมาจากส.ส. ประชาชนจำนวน 64.1% - 65.2% - 55.5% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่จำเป็นต้องให้บุคคลนั้นพ้นจากการเป็น ส.ส. คือ สามารถควบสองตำแหน่งในเวลาเดียวกันได้ ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 30.3% - 35.3% - 35.5% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้บุคคลนั้นพ้นจากการเป็น ส.ส. โดยต้องมีการเลือกตั้งซ่อมหากเป็นกรณี ส.ส. เขต

2) วาระการดำรงตำแหน่งของนายกรัฐมนตรี ประชาชนจำนวน 72.9% - 69.7% - 69.1% ตามลำดับ เห็นว่า นายกรัฐมนตรีควรดำรงตำแหน่งได้เพียง 2 สมัย หรือ 8 ปี เท่านั้น ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 22.4% - 24% - 23.7% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่ควรกำหนดวาระ จึงเป็นก็สมัยก็ได้

3) ความสามารถของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในการเป็นคู่สัญญา กับส่วนราชการ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น สามารถแยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณี ได้แก่

3.1) ในระหว่างที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ ประชาชนจำนวน 59.8% - 54.5% - 53.2% ตามลำดับ เห็นว่า นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่สามารถเป็นคู่สัญญาได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 33.9% - 36.3% - 36.9% ตามลำดับ เห็นว่า นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีสามารถเป็นคู่สัญญาได้ แต่ต้องรอให้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว

3.2) เมื่อพ้นจากการดำรงตำแหน่งแล้ว ประชาชนจำนวน 32.1% - 36.8% - 35.6% ตามลำดับ เห็นว่า ต้องพ้นจากตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจึงจะสามารถเป็นคู่สัญญาได้ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 30.9% - 24.2% - 23.6% ตามลำดับ เห็นว่า ต้องพ้นจากตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี อย่างไรก็ตาม ยังมีประชาชนจำนวน 29.5% - 29.2% - 30.3% ตามลำดับ ที่เห็นว่า นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีสามารถเป็นคู่สัญญาโดยตรงและโดยอ้อมได้ทันทีที่พ้นจากตำแหน่ง

4) การตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร สามารถแยกพิจารณาได้เป็น 3 กรณี ได้แก่

4.1) การอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ประชาชนจำนวน 85% - 80.7% - 79.5% ตามลำดับ เห็นว่า การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล โดยการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ควรดำเนินการให้ง่ายขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญปี 2540 เพราะจะทำให้ฝ่ายบริหารระมัดระวังในการทำงานมากขึ้น

4.2) การตอบกระทู้ของนายกรัฐมนตรี ประชาชนจำนวน 63.1% - 63.3% - 62.2% ตามลำดับ เห็นว่า นายกรัฐมนตรีควรมาตอบกระทู้ถามต่อรัฐสภาทุกครั้ง ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 21.2% - 20% - 20.4% ตามลำดับ เห็นว่า นายกรัฐมนตรีควรมาตอบกระทู้เป็นบางครั้ง เฉพาะเรื่องที่สำคัญเท่านั้น

4.3) การพ้นจากตำแหน่งของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีกรณีต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแต่ให้รอลงอาญาไว้ ประชาชนจำนวน 61.5% - 60% - 59.4% ตามลำดับ เห็นว่า ต้องพ้นจากตำแหน่งทันที เพราะเป็นตำแหน่งสำคัญ ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 32.7% - 32% - 31.6% ตามลำดับ เห็นว่า ต้องพ้นจากตำแหน่ง แต่ต้องเป็นคำพิพากษาถึงที่สุด แม้ว่าเป็นการให้รอลงอาญาก็ตาม

2.2.3 ตอนที่ 3 จริยธรรม

ประชาชนจำนวน 88.5% - 86% - 85.4% ตามลำดับ เห็นว่า ควรกำหนดบทบัญญัติเรื่องคุณธรรม และจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมืองและบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนไว้ในรัฐธรรมนูญ

2.3 กรอบที่ 3 องค์การตรวจสอบอิสระและศาล

2.3.1 หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจ

2.3.1.1 การควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับข้าราชการประจำ ประชาชน 75% - 73.5% - 72.7% ตามลำดับ เห็นว่า ควรกำหนดกลไกและมาตรการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายการเมืองที่กระทำต่อข้าราชการประจำ ในขณะที่ ประชาชน 17.6% - 17.4% - 17.4% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่จำเป็น เพราะรัฐธรรมนูญปี 2540 กำหนดไว้เหมาะสมแล้ว

2.3.1.2 การควบคุมและตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณของฝ่ายการเมือง ประชาชน 80.2% - 77% - 78.2% ตามลำดับ เห็นว่า ควรกำหนดมาตรการในการควบคุมและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อมิให้ตกอยู่ในความครอบงำของฝ่ายการเมือง ในขณะที่ ประชาชน 11.6% - 9.9% - 10.3% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่จำเป็น เพราะรัฐธรรมนูญปี 2540 กำหนดไว้เหมาะสมแล้ว

2.3.1.3 การกำหนดจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อถอดถอนนักการเมืองและการเสนอกฎหมายทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ประชาชนจำนวน 54.3 % - 53.4 % - 53.9 % ตามลำดับ เห็นว่า ควรกำหนดเป็นสัดส่วนตามจำนวนประชากร ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 37% - 36.8% - 35.6% ตามลำดับ เห็นว่า ควรกำหนดจำนวนตายตัว แต่ให้มีจำนวนน้อยกว่ารัฐธรรมนูญปี 2540 กำหนด

2.3.1.4 การกำหนดอายุความฟ้องคดีทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองทุกระดับหรือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชน 73.2% - 65.7% - 65.7% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่ควรกำหนดอายุความ ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 19.4% - 25.8% - 24.7% ตามลำดับ เห็นว่า ควรกำหนดให้มีอายุความ

2.3.2 ความจำเป็นต้องคงองค์กรอิสระที่มีอยู่เดิมตามรัฐธรรมนูญปี 2540 ไว้

2.3.2.1 คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ประชาชนจำนวน 66.9% - 69.1% - 69% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้คงไว้ ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 19% - 14.2% - 13.3% ตามลำดับ เห็นว่า ควรปรับปรุง แต่ ประชาชนจำนวน 5.8% - 6.8% - 7.1% ตามลำดับ เห็นว่า ควรยุบเลิก

2.3.2.2 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ประชาชนจำนวน 76.4% - 76.8% - 77.1% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้คงไว้ ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 13.2% - 9.3% - 8.5% ตามลำดับ เห็นว่า ควรปรับปรุง มีประชาชนเพียง 1.9% - 2.9% - 2.9% ตามลำดับ เห็นว่า ควรยุบเลิก

2.3.2.3 คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) ประชาชนจำนวน 78.5% - 78% - 78.2% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้คงไว้ ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 10.6% - 8.1% - 7.3% ตามลำดับ เห็นว่า ควรปรับปรุง มีประชาชนเพียง 1.7% - 2.7% - 2.7% ตามลำดับ เห็นว่า ควรยุบเลิก

2.3.2.4 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ประชาชนจำนวน 72% - 74.1% - 74% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้คงไว้ ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 13.8% - 9.1% - 8.5% ตามลำดับ เห็นว่า ควรปรับปรุง มีประชาชนเพียง 4.1% - 4.9% - 4.9% ตามลำดับ เห็นว่า ควรยุบเลิก

2.3.2.5 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (ผตร.) ประชาชนจำนวน 71.9% - 73.2% - 73.6% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้คงไว้ ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 10.5% - 8% - 7.4% ตามลำดับ เห็นว่า ควรปรับปรุง มีประชาชนเพียง 8.7% - 6.3% - 6.2% ตามลำดับ เห็นว่า ควรยุบเลิก

2.3.2.6 คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ประชาชนจำนวน 60.8% - 65.5% - 66.4% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้คงไว้ ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 18.9% - 11.7% - 11.3% ตามลำดับ เห็นว่า ควรปรับปรุง มีประชาชนเพียง 10% - 8.8% - 8.7% ตามลำดับ เห็นว่า ควรยุบเลิก

2.3.2.7 คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสช.) ประชาชนจำนวน 49.5% - 48.6% - 54.5% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้คงไว้ ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 12.3% - 9.4% - 9.6% ตามลำดับ เห็นว่า ควรปรับปรุง มีประชาชนเพียง 4.8% - 7.5% - 7.5% ตามลำดับ เห็นว่า ควรยุบเลิก

2.3.3 การยุบหรือเพิ่มองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญปี 2550

2.3.3.1 การยุบรวม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กับ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประชาชนจำนวน 37.8% - 36% - 41.5% ตามลำดับ เห็นว่า ควรให้คงไว้ตามเดิมต่อไป เพื่อให้ประชาชนมีทางเลือกในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 28.2% - 26.4% - 29% ตามลำดับ เห็นว่า ควรยุบรวมกัน

2.3.3.2 การมีองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญเพิ่มขึ้น ประชาชนจำนวน 55.2% - 42.2% - 48.2% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่ควรเพิ่ม ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 31.6% - 29.9% - 27.7% ตามลำดับ เห็นว่า ควรเพิ่ม

2.3.3.3 การมีองค์การอิสระระดับจังหวัดทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบอำนาจผู้บริหารในระดับท้องถิ่น แทนกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนจำนวน 69.8% - 67.4% - 66.3% ตามลำดับ เห็นว่า ควรมี ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 21% - 21.5% - 21.8% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่ควรมี เพราะองค์การหรือตำแหน่งที่มีอยู่เดิมดีแล้ว

2.3.4 องค์การอิสระจะต้องมีความเป็นอิสระที่แท้จริง

2.3.4.1 สภาพปลอดจากการครอบงำทางการเมือง ประชาชนจำนวน 53.1% - 48.3% - 48.8% ตามลำดับ เห็นว่า องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญควรปลอดจากการครอบงำทางการเมืองอย่างแท้จริง และขอให้มีองค์การภาคประชาชนมีส่วนร่วม ในขณะที่เดียวกัน ประชาชนจำนวน 33.6% - 35.9% -

34.6% ตามลำดับ เห็นว่า องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญควรปลอดจากการครอบงำทางการเมืองอย่างแท้จริง มีประชาชนเพียง 5% - 6.3% - 6.4% ตามลำดับเท่านั้นที่ไม่เห็นด้วย

2.3.4.2 การมีงบประมาณชัดเจนเพื่อประกันอิสระในการทำงาน ประชาชนจำนวน 73.3% - 70.1% - 69.8% ตามลำดับ เห็นว่า ควรกำหนดสัดส่วนของงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้กับองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ชัดเจน เพื่อการดำเนินงานที่เป็นอิสระขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และจะได้ไม่ตกอยู่ในการครอบงำของฝ่ายบริหาร ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 17.1% - 17.8% - 17.6% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่จำเป็นต้องกำหนด แต่ควรให้คณะกรรมการวิสามัญงบประมาณรายจ่ายประจำปีพิจารณาเป็นปีๆ ไป

2.3.5 ความเป็นอิสระขององค์กรอิสระจะต้องไม่มีสภาพหลุดลอยจากการถูกตรวจสอบ

2.3.5.1 การวางระบบคานและดุลย์อำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ประชาชนจำนวน 35.8% - 35.3% - 33.5% ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีการวางระบบคานและดุลย์อำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 52.6% - 48.6% - 50% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่ควรมี เพราะรัฐธรรมนูญปี 2540 กำหนดไว้เหมาะสมแล้ว

2.3.5.2 การให้มีองค์กรอิสระหรือฝ่ายตุลาการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นในลักษณะถ่วงดุลซึ่งกันและกัน ประชาชนจำนวน 72.3% - 70.7% - 69.6% ตามลำดับ เห็นว่า สมควรให้มี การตรวจสอบเพื่อเป็นหลักประกันไม่ให้องค์กรนั้นใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 20.1% - 20.1% - 20.5% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่สมควรให้มีการตรวจสอบเพื่อให้แต่ละองค์กรมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง

2.4 กรอบที่ 4 เรื่องอื่นๆ: กรอบระยะเวลาในการตรวจกฎหมายตามหลักการในรัฐธรรมนูญ

ประชาชนจำนวน 74.9% - 74.1% - 74.3% ตามลำดับ เห็นว่า ควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาในการตรวจกฎหมายเพื่อให้มีการบังคับใช้ให้เป็นไปตามหลักการที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญโดยชัดเจน ในขณะที่ ประชาชนจำนวน 13.8% - 12.6% - 12.1% ตามลำดับ เห็นว่า ไม่ควรกำหนดระยะเวลา แต่ให้ขึ้นอยู่กับความพร้อมในแต่ละเรื่อง

สรุปผลการศึกษาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑
และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ของ

คณะกรรมการวิสามัญวิชาการ ตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญ
และร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
สภาร่างรัฐธรรมนูญ

สรุปผลการศึกษาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑

๑. ประเด็นโครงสร้างของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๘ มีหลักการที่ขัดแย้งกัน กล่าวคือ

มาตรา ๒๕ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด

มาตรา ๒๘ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีเลขาธิการคนหนึ่งซึ่งประธานกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นตรงต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง และจะให้รองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติงานรองจากเลขาธิการก็ได้

สภาพปัญหา

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งลงมากำกับดูแล มีการแบ่งงานแต่ละด้านของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แบ่งงานออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านกิจการบริหารงานกลาง ด้านกิจการการเลือกตั้ง ด้านกิจการการมีส่วนร่วม ด้านกิจการพรรคการเมืองและออกเสียงประชามติ และด้านกิจการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย) และกรรมการการเลือกตั้งชุดที่ ๒ มีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ ทำให้มีปัญหาการปฏิบัติงานในรูปของ “คณะกรรมการ” ไม่เป็นจริง และงานทางธุรการซึ่งควรเป็นงานของสำนักงานที่มีเลขาธิการรับผิดชอบก็ถูกกรรมการการเลือกตั้งที่ดูแลด้านกิจการนั้น ๆ ลงไปสั่งการถึงพนักงานระดับปฏิบัติการ ในแง่ของพนักงานจึงต้องรับฟังทั้งเลขาธิการ และกรรมการการเลือกตั้งที่ดูแลด้านกิจการนั้นๆ จึงทำให้เกิดความสับสนในระบบการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน่วยงานธุรการคือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน่วยธุรการที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง การแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินงานอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ และพระราชบัญญัติประกอบว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาตรา ๑๐ ซึ่งเป็นการขยายอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐	พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วย กกต.
ม.๑๔๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม	มาตรา ๑๐ (๑) ควบคุมและดำเนินการจัด หรือจัด ให้มีการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม
ม.๑๔๕ (๑) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติ ตามกฎหมายมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง	(๒) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่า ด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
ม.๑๔๕ (๒) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง	(๓) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น
	(๔) ออกข้อกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติหน้าที่ของผู้ได้รับแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ
	(๕) ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งที่

	ใช้วิธีการแบ่งเขตเลือกตั้ง และจัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง	(๖) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
(๔) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม	(๗) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้งหรือสั่งให้มีการนับคะแนนใหม่ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด
(๕) ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ	(๘) ประกาศผลการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ
	(๙) ดำเนินการหรือประสานงานกับหน่วยราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือสนับสนุนองค์การเอกชนในการให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
	(๑๐) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและข้อสังเกตเสนอต่อรัฐสภา
(๖) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ	(๑๑) ดำเนินการอื่นตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญอื่น หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สภาพปัญหา

การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นการใช้อำนาจทั้งทางด้านการบริหาร (การควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง) นิติบัญญัติ (ออกข้อกำหนด ประกาศ ระเบียบ) และ (กึ่ง) ตุลาการ (การสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด) ทำให้ขาดการตรวจสอบถ่วงดุล (Check & balance) โดยเฉพาะอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งหรือทุจริตการเลือกตั้ง จึงทำให้หลายฝ่าย โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้เสียในการเลือกตั้ง (พรรคการเมือง นักการเมือง ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง) กล่าวอ้างว่ามีการ “ขายสำนวน” หรือ “เป่าสำนวน” หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการพิจารณา สืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย หรือมีการหาประโยชน์อันมิชอบ

ข้อเสนอแนะ

ควรตัดอำนาจการวินิจฉัยชี้ขาดในมาตรา ๑๐ (๖) ออก โดยบัญญัติให้เป็นอำนาจขององค์กรศาล แต่เนื่องจากยังมีความเห็นของอนุกรรมการบางท่านเห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีการกิจหลายประการในกระบวนการจัดการเลือกตั้งที่ต้องมีการวินิจฉัยชี้ขาด อาทิ การวินิจฉัยชี้ขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น กรณีการรายงานกิจการของพรรคการเมือง เป็นต้น จึงอาจมีการตัดเฉพาะอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ใบแดง) แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น

มติที่ประชุม ให้เขียนแยกอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในเชิงบริหารและนิติบัญญัติออกจากอำนาจในเชิงตุลาการ

๑. อำนาจเชิงบริหาร

(๑) ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๒) ออกระเบียบ ประกาศ ข้อกำหนดทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๒. อำนาจเชิงตุลาการ ดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดในปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ตลอดจนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

๓ องค์ประชุมและมติที่ประชุม

มาตรา ๘ การประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีกรรมการเลือกตั้งมาประชุมไม่น้อยกว่า สี่ในห้าของจำนวนกรรมการการเลือกตั้งทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม ในกรณีที่กรรมการการเลือกตั้งคนใดไม่อาจมาประชุมได้ให้จดแจ้งเหตุนั้นไว้ในรายงานการประชุม

การลงมติในการประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ใช้คะแนนเสียงข้างมาก โดยให้ กรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่งมีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมมี สิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด เว้นแต่การลงมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณา ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในมาตรา ๑๐ (๕)(๖)(๗) และ(๘) ให้ใช้คะแนนเสียงเอกฉันท์

ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการการเลือกตั้ง ไม่มาประชุม ให้กรรมการการเลือกตั้งที่มาประชุมเลือกกรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่งเป็นประธานในที่ ประชุม

สภาพปัญหา

๑. การลงมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในมาตรา ๑๐ (๕)(๖)(๗) และ(๘) เป็นอำนาจหน้าที่สำคัญในการจัดการเลือกตั้ง ตั้งแต่การแบ่งเขตเลือกตั้ง (ได้เปรียบเสียเปรียบกันได้ใน การต่อสู้ทางการเมือง) การสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด การสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ และการประกาศผลการเลือกตั้ง กฎหมายจึงบัญญัติให้ต้องมีมติเป็นเอกฉันท์ หากแต่ข้อเท็จจริงกลับปรากฏว่า หากมีประเด็นการพิจารณาในเรื่องดังกล่าวแม้ว่าเสียงส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดของกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็น โน้มเอียงไปในทางเดียวกัน หากแต่มีกรรมการท่านใดไม่เห็นด้วยก็สามารถยับยั้งความเห็นส่วนใหญ่ นั้นได้

๒. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกรลงมติของที่ประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติแล้ว พบว่าพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ บัญญัติให้ใช้เสียงข้างมาก เว้นแต่การลงมติในการวินิจฉัยหรือให้ความเห็นชอบตามบทบัญญัติแห่งพระราช บัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

มติของที่ประชุม ต้องไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ข้อเสนอแนะ

๑. องค์ประชุมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องมีกรรมการการเลือกตั้งมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่ง หนึ่งของจำนวนกรรมการการเลือกตั้งทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

๒. มติคณะกรรมการการเลือกตั้งยกเลิกการลงมติพิเศษเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้ง การสืบสวน สอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด การสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ และการประกาศผลการเลือกตั้ง โดยเห็นชอบให้ มติคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกกรณีต้องใช้เสียงข้างมาก

๔. ประเด็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

มาตรา ๑๓ คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปฏิบัติหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) อำนาจการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติที่กระทำภายในจังหวัดนั้น
- (๒) เสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งที่ใช้วิธีการแบ่งเขตเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๓) รวบรวมและตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ
- (๔) เสนอแนะต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาแต่งตั้งบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกำหนดไว้
- (๕) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ

หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

สภาพปัญหา

เนื่องจากกฎหมายกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ ๒ ระดับ คือ

- (๑) ระดับชาติ ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีจำนวน ๕ คน วาระ ๗ ปี
- (๒) ระดับจังหวัด ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีจำนวนไม่เกิน ๕ คน (ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำหนดให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จังหวัดละ ๕ คน) วาระ ๕ ปี

ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้บัญญัติว่าอำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนจึงดูประหนึ่งว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ไม่มีก็ได้ หากคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้มอบอำนาจให้

ในข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รับคำขอแทนเป็นประจำทุกเดือน แต่ภารกิจที่มีอยู่ไม่ชัดเจน ส่งผลให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดขึ้นอยู่กับตัวบุคคลที่มาดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่จะสร้างงานขึ้นมา เว้นแต่งานในความรับผิดชอบตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

เห็นชอบกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดไว้ให้มีความชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดไว้เป็นอันมาก หากในอนาคตจะมีการกระจายอำนาจให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในการเลือกตั้งท้องถิ่น ก็ควรจะได้มีการบัญญัติอำนาจหน้าที่ไว้ให้ชัดเจน

๕. ประเด็นทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากหลักฐานทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรแยกเป็นรายจังหวัดไว้เป็นประจำ

ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งให้ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิตรวจสอบและขอแก้ไขให้ถูกต้องได้

สภาพปัญหา

๑. ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ทำจากหลักฐานทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (อายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคม) ของแต่ละปี ประมาณ ๔.๕ ล้านคนเศษ ทำให้มีค่าใช้จ่ายที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจำเป็นต้องจ่ายให้กับกรมการปกครองปีละ ประมาณ ๑๓ ล้านบาทเศษ

๒. ในแต่ละปีมีการใช้ประโยชน์จากทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยมาก เนื่องจาก

(๑) การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๒๔) กำหนดให้คณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งเป็นผู้จัดทำ ซึ่งตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบให้นายทะเบียนราษฎรเป็นผู้จัดทำแทน และในทางปฏิบัติการปกครองใช้ระบบคอมพิวเตอร์จัดพิมพ์จากฐานข้อมูลที่มีอยู่แล้ว จึงทำให้การจัดทำทะเบียนรายชื่อซ้ำซ้อนกับบัญชีรายชื่อ

(๒) ในข้อเท็จจริง ไม่ปรากฏว่ามีผู้มีสิทธิเลือกตั้งใดไปขอตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขฐานข้อมูลของกรมการปกครอง (ตาย ย้ายที่อยู่) ฐานข้อมูลของกรมการปกครองที่นำมาใช้พิมพ์บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งทุกระดับจึงมาจากฐานข้อมูลของกรมการปกครองมิได้มาจากทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันแต่อย่างใด

(๓) การจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องจัดทำไว้ทั้งจังหวัดจึงเป็นภาระในการจัดเก็บแก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอยู่ไม่น้อย และเมื่อไม่มีผู้ใดสนใจการจัดทำทะเบียนในระยะหลังจึงมิได้จัดทำขึ้นอีกเป็นเหตุให้บบัญชีนี้ไม่ได้ถูกนำมาปฏิบัติแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

เพื่อลดภาระทางด้านการเงินและการจัดเก็บทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตลอดจนประโยชน์ที่เกิดจากการนำทะเบียนรายชื่อ ไปใช้น้อยมาก จึงเห็นควรยกเลิกความในมาตรานี้

๖. ประเด็นกระบวนการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการโดยพลัน

ในการสืบสวน สอบสวนตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้โอกาสผู้ร้อง ผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐานรวมทั้งต้องให้โอกาสมาให้อัยการต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคน

วิธีการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สภาพปัญหา

(๑) ระเบียบการสืบสวน สอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดเป็นหัวใจของการอำนวยความสะดวกให้แก่คู่กรณีในการเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติ ตลอดจนกิจการพรรคการเมือง แต่การให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดระเบียบดังกล่าวขึ้นเอง โดยไม่ผ่านกระบวนการนิติบัญญัติจึงทำให้ผู้มีส่วนได้เสียไม่มีโอกาสได้พิจารณา

(๒) จากอดีตที่ผ่านมาเมื่อมีข้อเรียกร้องจากนักการเมืองทุกระดับขอให้มีการบัญญัติกระบวนการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดในรูปของกฎหมาย เพื่อให้เกิดความเชื่อถือในการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เนื่องจากระเบียบดังกล่าวมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้งและบางครั้งผู้มีส่วนได้เสียไม่มีโอกาสรับทราบล่วงหน้า ก่อให้เกิดความสงสัยหรือมีข้อครหาต่อการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะ

ให้มีการบัญญัติกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการสืบสวน สอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นอีกหมวดหนึ่งต่างหาก ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเชื่อถือในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะกระบวนการดังกล่าวจะเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติต่างจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไปกำหนดในลักษณะระเบียบภายในขึ้นมาเอง

๗. ประเด็นสถานะของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๒๕ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้กำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด

กิจการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พระราชบัญญัติการประกันสังคม และพระราชบัญญัติเงินทดแทน

สภาพปัญหา

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีการขยายอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไปเกินกว่าเจตนารมณ์ของการจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้น ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังเป็นอย่างยิ่ง ส่งผลให้มีเม็ดเงินสำหรับนำไปใช้ในกิจกรรมหรือโครงการเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยน้อยมาก การเป็นหน่วยงานของรัฐทำให้สถานะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้อยกว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญ การบำรุงขวัญกำลังใจโดยเฉพาะการได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไม่ทัดเทียมกับข้าราชการ ทั้ง ๆ ที่ภารกิจและความรับผิดชอบไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าข้าราชการแต่ประการใด

ข้อเสนอแนะ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีเสนาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่งรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นตรงต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๘. ประเด็นการงบประมาณ

มาตรา ๓๔ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนองบประมาณรายจ่ายตามมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แก้วแต่กรณี

ในกรณีที่ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งหรือการจัดทำประชามติมากกว่างบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับ ให้รับอุดหนุนค่าใช้จ่ายให้พอเพียงกับการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สภาพปัญหา

การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหารทำให้ความเข้มอิสระในการปฏิบัติหน้าที่อาจสูญเสียไปได้ เนื่องจากการครอบงำผ่านกระบวนการวิธีกรงงบประมาณ เพราะคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งทำหน้าที่จัดการเลือกตั้งให้เกิดมีฝ่ายบริหาร แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องไปให้ฝ่ายบริหารที่มาจากจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้จัดสรรงบประมาณให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งในการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณก็จะมีการต่อรอง เพื่อให้ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

ควรมีให้มีการจัดตั้งงบประมาณไว้ที่ฝ่ายนิติบัญญัติแล้วให้จัดสรรกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและสภาพัฒนาเศรษฐกิจการเมือง หรือ มีฉะนั้น ให้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแยกต่างหาก จากยุทธศาสตร์ของรัฐบาล

๕. ประเด็นการแบ่งเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๑๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไว้ทุกจังหวัด เพื่อให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้า

การแบ่งเขตเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งจะต้องกำหนดพื้นที่ในแต่ละเขตเลือกตั้งให้ติดต่อกันและมีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกัน โดยถือเกณฑ์ดังนี้

(๑) ในกรณีอำเภอหรือตำบลใดมีจำนวนราษฎรเพียงพอที่จะกำหนดเป็นเขตเลือกตั้งไว้ ให้กำหนดอำเภอหรือตำบลนั้นเป็นเขตเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่ไม่เป็นไปตาม (๑) ให้รวมอำเภอต่าง ๆ เป็นเขตเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงพื้นที่ที่ติดต่อกัน ความสะดวกในการคมนาคมระหว่างกัน และการเคยอยู่ในเขตเลือกตั้งเดียวกัน ถ้าการรวมอำเภอในลักษณะนี้ จะทำให้มีจำนวนประชากรมากหรือน้อยเกินไป ให้แยกหรือรวมพื้นที่ตำบลเพื่อให้ได้จำนวนประชากรพอเพียง สำหรับการเป็นเขตเลือกตั้ง แต่จะแยกหรือรวมเฉพาะเพียงบางส่วนของตำบลไม่ได้

(๓) ในกรณีที่การกำหนดพื้นที่ตามเกณฑ์ใน (๒) จะทำให้ราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนไม่ใกล้เคียงกันหรือไม่มีสภาพเป็นชุมชนเดียวกัน ให้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งตามสภาพของชุมชนที่ราษฎรมีการติดต่อกันเป็นประจำในลักษณะที่เป็นชุมชนเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันและสามารถเดินทางติดต่อกันได้โดยสะดวก โดยจะต้องทำให้ราษฎรของแต่ละชุมชนในเขตเลือกตั้งแต่ละแห่งมีจำนวนใกล้เคียงกันมากที่สุด

เมื่อได้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดการแบ่งเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งให้กระทำได้เฉพาะเมื่อจำเป็น การรวมเขตเลือกตั้ง หรือเพิ่มเขตเลือกตั้งใหม่เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ในวรรคสอง

ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดเขตเลือกตั้งในคราวนั้น โดยถือเขตเลือกตั้งที่มีการประกาศกำหนดไว้ในมาตรานี้ เว้นแต่มีกรณีจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งตามวรรคสาม

สภาพปัญหา

๑. การดำเนินการแบ่งเขตที่กฎหมายบัญญัติไว้คำนึงประชากรให้มีจำนวนใกล้เคียงกันมากเกินไป หรือเคร่งครัดในการใช้หลักคณิตศาสตร์มากเกินไป ปรากฏว่ามีบางเขตปกครอง (อำเภอหรือกิ่งอำเภอ) ถูกแบ่งไปอยู่ในหลายเขตเลือกตั้ง (๒-๓เขตเลือกตั้ง)

๒. การเปลี่ยนแปลงการแบ่งเขตในการเลือกตั้งทั่วไปไม่สามารถกระทำได้ทุกจังหวัด ยกเว้นกรณีรวมเขตหรือเพิ่มเขต (มีประชากรเปลี่ยนแปลง) ทำให้ในบางจังหวัดแม้ว่าการแบ่งเขตไว้เดิมไม่เหมาะสมก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

ข้อเสนอแนะ

๑. การแบ่งเขตเลือกตั้งควรยึดเขตปกครอง(อำเภอ/กิ่งอำเภอ) เป็นหลัก เพื่อความสะดวกในการอำนวยความสะดวกแก่ทุกชั้นสุขของประชาชน ตลอดจนการบริหารจัดการเลือกตั้ง ยกเว้นในเขตปกครองของเมืองหลวงที่อาจใช้ชุมชนเป็นหลัก เนื่องจากมีความหนาแน่นของประชากร

๒. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงการแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ได้เฉพาะกรณีมีการเลือกตั้งทั่วไปเท่านั้น

อนึ่งการจะแบ่งเขตในลักษณะใดให้ยึดหลักการกำหนดจำนวนและวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของคณะกรรมการการเลือกตั้งร่างรัฐธรรมนูญเป็นหลัก

๑๐. ประเด็นอื่น ๆ

นอกจากนี้ คณะกรรมการได้ร่วมกันศึกษาประเด็นเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยใช้เอกสารการวิจัยส่วนบุคคลของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เรื่อง ระบบการเลือกตั้งเปรียบเทียบ : กรณีศึกษาราชอาณาจักรกัมพูชา ญี่ปุ่น มาเลเซีย สาธารณรัฐอินเดีย เครือรัฐออสเตรเลีย และไทย โดยนายสมชาติ เจริญชัย พบว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งประเทศต่าง ๆ มีความแตกต่างกันดังนี้

หัวข้อ	กัมพูชา	ญี่ปุ่น	มาเลเซีย	อินเดีย	ออสเตรเลีย	ไทย
องค์กร	คณะกรรมการการเลือกตั้ง มี ๓ ระดับ - ระดับชาติ - ระดับจังหวัด - ระดับท้องถิ่น	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	คณะกรรมการการเลือกตั้ง
องค์กรประกอบ	- ผู้ทรงคุณวุฒิ ๒ คน - ประชาชน 2๒คน - ข้าราชการ 2๒คน	- ประธาน กรรมการ 4๔คน แต่งตั้งโดย นายกรัฐมนตรี	- ประธาน กรรมการ ๖๐ ประธาน กรรมการ ๓	- ประธาน กรรมการ ๒๒ คน มาจากการสรรหาโดย	- ประธาน กรรมการ 1 คน - สมาชิกสมทบ	- ประธาน กรรมการ ๔ คน มาจากการสรรหาโดย

	- ตัวแทน พรรคการเมืองที่มี สมาชิกใน สภา	มนตรี	คน	ประธานาธิบดี		วุฒิสภา
วาระ การดำรง ตำแหน่ง	๕ ปี	๓ ปี	อายุ ๖๕ ปี	๖ ปี	๗ ปี กลับมา ดำรง ตำแหน่งได้ อีก	๗ ปี ดำรง ตำแหน่งได้ วาระเดียว
อำนาจหน้าที่	๑. แต่งตั้ง คณะ กรรมการ การเลือกตั้ง ประจำ จังหวัด/เทศ บาล และ ชุมชน ๒. ออกกฎ ระเบียบการ ดำเนินงาน ๓. กำหนด ปริมาณพล ของสถานที่ เลือกตั้ง ๔. การ กำหนด สถานที่ลง ทะเบียน เลือกตั้งและ หน่วยเลือก ตั้ง ๕. จัดหา และแจกจ่าย	ควบคุม กำกับ การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้ แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และการเลือกตั้ง องค์กรส่วน ท้องถิ่นทั้ง หมด	๑. จัดการการ เลือกตั้งทั้ง ระดับสห พันธ์และ ระดับรัฐ ๒. เตรียมและ จัดบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง ๓. ตรวจสอบ ความเรียบร้อยของเขต เลือกตั้งทุก ๆ ๘ ปี ๔. ตรวจสอบเขต พื้นที่เลือกตั้ง อันเนื่องจาก ประชากร เปลี่ยนแปลง ๕. ออก ระเบียบการ ดำเนินการ	๑. จัดเตรียม และปรับปรุง ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง ๒. ตรวจสอบ และควบคุม ดูแลผู้สมัคร รับเลือกตั้ง ๓. รับจด ทะเบียน พรรคการเมือง ๔. ตรวจสอบ การหาเสียง เลือกตั้งและ แหล่งเงินทุน ของผู้สมัคร ลงเลือกตั้ง ๕. อำนาจ ความสะดวก ให้กับสื่อ มวลชน ๖. จัดหา	๑. จัดการ เลือกตั้ง สมาชิกรัฐ สภาและที่มี ใช้สมาชิกรัฐ สภา ๒. จัดทำ บัญชีรายชื่อผู้มี สิทธิเลือกตั้ง ๓. ให้ ความรู้และ การศึกษา ๔. จดทะเบียน และ สนับสนุน เงินทุนแก่ พรรคการเมือง ๕. ช่วยเหลือใน การกำหนด แนวทางการ จัดการเลือกตั้งให้กับรัฐ เขตปกครอง	๑. จัดการ เลือกตั้ง ๑. ส. ส.ว. สมาชิก สภาท้องถิ่นผู้ บริหารท้องถิ่นและ การ ออกเสียง ประชามติ ๒. ออกระเบียบ ข้อกำหนด ๓. แบ่งเขต เลือกตั้ง ๔. สืบสวน สอบสวนหา ข้อเท็จจริง และวินัย ข้าราชการ ๕. ส่งให้มีการ เลือกตั้งใหม่ ๖. ประเมินผล การเลือกตั้ง ๗. ให้ความรู้ และการศึกษา แก่ประชาชน

	วัสดุ อุปกรณ์ที่ ใช้ในการ เลือกตั้ง ๖. ตรวจสอบ สอบและ ปรับปรุง บัญชีรายชื่อ ผู้มีสิทธิลง คะแนนให้ เป็นปัจจุบัน			สถานที่ตั้ง ของหน่วย เลือกตั้ง ๗. คู่มือการ นับคะแนน และประกาศ ผลการเลือก ตั้ง	และท้องถิ่น	๘. แต่งตั้ง บุคคล คณะ บุคคล หรือ องค์การเอก ชนปฏิบัติงาน
--	--	--	--	---	-------------	--

.....

สรุปผลการศึกษาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๑. ประเด็นการจัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

สภาพปัญหา

๑. เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ต้องการให้ชนชาวไทยมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองได้ง่าย แต่เมื่อมีการจดทะเบียนจัดตั้งแล้ว กฎหมายพรรคการเมืองยังกำหนดขั้นตอนการหาสมาชิกพรรคและจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองเป็นเงื่อนไขบังคับไว้ด้วย ทำให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งมีพัฒนาการที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ และต้องถูกยุบไปเมื่อไม่สามารถดำเนินการตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ได้

๒. ในทางปฏิบัติเป็นเรื่องซับซ้อน เพราะหากพรรคจดทะเบียนจัดตั้ง และส่งผู้สมัครแล้ว (ครบ 90 วัน) แต่ใน 180 วันหาสมาชิกไม่ครบ 5000 คนหรือจัดตั้งสาขาพรรคได้ไม่ครบก็จะต้องถูกยุบพรรคไป หากสมาชิกพรรคการเมืองพรรคนั้นไปสมัครรับเลือกตั้งแล้วได้รับการเลือกตั้งก็ต้องไปหาพรรคการเมืองใหม่ ซึ่งก็จะไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของผู้ลงคะแนนเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะ

ควรยกเลิกมาตราดังกล่าว หรือไม่นำเอากรณีดังกล่าวมาเป็นเหตุให้มีการยุบพรรคการเมือง ในทางตรงข้ามควรมีมาตรการในการส่งเสริมสนับสนุนให้พรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งใหม่มีโอกาสเติบโต และนำเสนอนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน หากนโยบายของพรรคและการทำงานของคณะกรรมการบริหารพรรคไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนพรรคการเมืองนั้นก็จะเป็นที่นิยมของประชาชน และจะต้องยุบเลิกตัวเองไปในที่สุด

๒. ประเด็นสมาชิกพรรคการเมือง

มาตรา ๓๔ หัวหน้าพรรคการเมืองต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงเก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง และพร้อมที่จะให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตรวจสอบได้

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาพร้อมด้วยรายชื่อ อาชีพ และที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าวตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดให้นายทะเบียนทราบ ภายในเดือนมกราคมของทุกปี

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งนายทะเบียนภายในระยะเวลาตามวรรคสองให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนด

ทะเบียนสมาชิกให้เป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด

สภาพปัญหา

๑. เดิมกฎหมายมิได้มีการกำหนดว่าผู้ที่จะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองสามารถเป็นสมาชิกได้กี่พรรค ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน

๒. ไม่มีการกำหนดกระบวนการและเอกสารหลักฐานการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้อย่างชัดเจน ทำให้การตรวจสอบ เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง อาทิ การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความยุ่งยาก และทำให้การวินิจฉัยสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งของศาลมีปัญหาในข้อเท็จจริง ซึ่งก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองในอดีตที่ผ่านมา

๓. การเป็นสมาชิกพรรคมิได้เกิดจากความเห็นพ้องในอุดมการณ์ทางการเมืองจึงเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรค การเข้าร่วมกิจกรรมในฐานะสมาชิกพรรคอย่างเอาใจเอาการ(active member)จึงไม่ก่อให้เกิดขึ้นได้ ส่งผลให้การดำเนินกิจการทางการเมืองทั้งหลายของพรรคการเมืองขึ้นอยู่กับชนชั้นนำ(Elite)ของพรรคเพียงไม่กี่คน พรรคการเมืองจึงขาดสภาพการเป็นพรรคมวลชน

ข้อเสนอแนะ

๑. บัญญัติในกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองให้บุคคลที่มีสัญชาติไทยมีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้เพียงพรรคเดียว

๒. ให้พรรคการเมืองกำหนดขั้นตอนและเอกสารหลักฐานในการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้ในข้อบังคับพรรค เป็นหน้าที่ของพรรคการเมืองที่ต้องตรวจสอบสถานภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อป้องกันความซ้ำซ้อน และสมาชิกภาพจะมีผลสมบูรณ์เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรครับรองแล้ว

๓. ให้พรรคการเมืองบันทึกข้อมูลของสมาชิกพรรคและออกบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคให้กับผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกและผ่านการรับรองจากคณะกรรมการบริหารพรรคแล้ว

๔. การบันทึกข้อมูลของสมาชิกพรรคให้บันทึกลงในฐานข้อมูลระบบดิจิทัล (Digital file) ที่เชื่อมโยงฐานข้อมูลไปยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๕. พรรคการเมืองจะต้องบันทึกการเปลี่ยนทะเบียนสมาชิกพรรคภายใน ๗ วันนับแต่วันที่รับรองการเข้าเป็นสมาชิกพรรคหรือรับทราบการลาออกจากสมาชิกพรรคการเมือง

๓. ประเด็นการจัดทำรายงานกิจการของพรรคการเมือง

มาตรา ๓๕ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

สภาพปัญหา

๑. การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องรายงานกิจการในรอบปีที่ผ่านมาต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไปเป็นเรื่องที่ดี แต่การกำหนดให้พรรคการเมืองถูกยุบเลิกพรรคได้หากมิได้ดำเนินการรายงานกิจการของพรรคจะเป็นเรื่องรุนแรงเกินไป เพราะพรรคการเมืองควรเป็นสถาบันควรดำเนินการเช่นเดียวกับนิติบุคคลอื่น อาทิ ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทจำกัดที่หากกรรมการบริษัทมิได้ดำเนินการตามกฎหมาย กรรมการบริหารซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาควรต้องได้รับการลงโทษ แล้วหาบุคคลคนใหม่มาบริหารกิจการแทน

๒. การกำหนดกรอบระยะเวลาการรายงานกิจการของพรรคการเมือง ในรอบปีปฏิทินภายในเดือนมีนาคม อาจเป็นปัญหาสำหรับพรรคการเมืองที่มีการจัดตั้งจัดตั้งขึ้นใหม่ หรือพรรคการเมืองที่มีปัญหาการบริหารงานภายใน เนื่องจากระยะเวลาค่อนข้างสั้น

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรกำหนดระยะเวลาการรายงานกิจการของพรรคการเมืองอย่างน้อย 180 วันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน เพื่อให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งจัดตั้งใหม่และ/หรือยังอยู่ในระยะการพัฒนาระบบการบริหารงานสามารถดำเนินการได้

๒. ไม่ควรนำเอากรณีการไม่รายงานกิจการภายในกำหนดระยะเวลามาเป็นเหตุแห่งการยุบเลิกพรรคการเมือง แต่ควรลงโทษกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ไม่สามารถบริหารกิจการของพรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. ประเด็นการเข้าร่วมสนับสนุนสมาชิกวุฒิสภาของพรรคการเมือง

มาตรา ๓๖ ห้ามมิให้พรรคการเมืองช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

สภาพปัญหา

๑. การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งทำได้เพียงการแนะนำตัว ไม่สามารถหาเสียงได้ จึงทำให้ผู้สมัครหลายคนไปอาศัยฐานเสียงของนักการเมืองระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่นแทนการหาเสียงโดยตรง

๒. ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี ๒๕๕๐ บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก การสรรหาแทนการเลือกตั้ง จึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติความในมาตรานี้ไว้

ข้อเสนอแนะ

ควรยกเลิกบทบัญญัติดังกล่าวเพราะในทางปฏิบัติสมาชิกวุฒิสภาก็คือนักการเมือง เนื่องจากเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของภาคการเมืองหรือสถาบันการเมือง คือ รัฐสภา

๕. ประเด็นการจัดทำบัญชีแสดงทรัพย์สินของกรมการบริหารพรรคการเมือง

มาตรา ๔๒ ให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการสาขาพรรคการเมือง มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่งและภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่ง ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมายอื่นแล้ว บุคคลนั้นอาจส่งสำเนาบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นไว้ตามกฎหมายอื่นนั้นต่อนายทะเบียนแทนก็ได้

สภาพปัญหา

๑. โดยข้อเท็จจริงการทำงานของสาขาพรรคส่วนใหญ่ประชาชนสาขา และเหรียญกษาปณ์ของสาขาพรรคจะมีบทบาทโดยตรง

๒. การกำหนดให้กรรมการบริหารสาขาพรรคทุกคนต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ไม่ค่อยมีประโยชน์ เพราะสาขาพรรคส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทต่อการดำเนินโครงการที่มีผลประโยชน์ต่อรัฐ ฐานมาก กรรมการสาขาพรรคมักจะต้องจ่ายเงินส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานใหญ่

๓. การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของกรรมการสาขาพรรคภายในสามสิบวันหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ส่วนใหญ่แล้วบุคคลเหล่านี้อยู่ในต่างจังหวัด ขาดความรู้และมักปล่อยปละละเลย จึงไม่ค่อยมีกรรมการบริหารสาขาท่านใดสนใจ เพราะคิดว่าตนเองพ้นจากตำแหน่งแล้ว เมื่อกฎหมายกำหนดโทษทางอาญากรณีไม่แจ้งบัญชีรายการแสดงทรัพย์สินจึงทำให้ต้องถูกลงโทษอย่างน่าเห็นใจ

ข้อเสนอแนะ

ควรให้ประชาชนสาขาพรรค และเหรียญกษาปณ์ของสาขาพรรคเท่านั้นที่ต้องมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

๖. ประเด็นการควบคุมค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมือง

มาตรา ๔๓ เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องควบคุมพรรคการเมืองไม่ให้ใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้นเกินวงเงินที่นายทะเบียนกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และควบคุมไม่ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกินวงเงินตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

สภาพปัญหา

ความในมาตรานี้ขัดกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา มาตรา ๔๑ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือกับหัวหน้าพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมิใช่กำหนดให้นายทะเบียนกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะ

ควรยกเลิกบทบัญญัติในมาตรานี้เพราะบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภากำหนดไว้แล้ว

๗. ประเด็นการจัดสรรเงินกองทุนสนับสนุนกิจการของพรรคการเมือง

มาตรา ๕๔ ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองให้จัดสรรให้เป็นรายปีตามโครงการและแผนงานในการดำเนินกิจการของแต่ละพรรคการเมืองที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด โดยให้คำนึงถึงจำนวนสมาชิกซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมือง จำนวนคะแนนเสียงจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองได้รับในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งล่าสุด จำนวนสมาชิกของพรรคการเมือง และจำนวนสาขาพรรคตามลำดับ

มาตรา ๕๕ ให้พรรคการเมืองใช้จ่ายเงินสนับสนุนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของเงินสนับสนุนที่พรรคการเมืองได้รับเพื่อการบริหารพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง การหาสมาชิกเพิ่ม การใช้จ่ายในการเลือกตั้ง และการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป

สภาพปัญหา

การกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวทำให้พรรคการเมืองมีการ "ปั้นแต่ง" จำนวนสมาชิกของพรรคการเมืองขึ้น เพื่อให้มีจำนวนสมาชิกมาก ๆ โดยไม่กระบวนการสรรหาสมาชิกอย่างถูกต้อง ส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อนของสมาชิกพรรคการเมืองในแต่ละพรรคการเมืองขึ้น มีการคำนวณเงินกองทุนให้กับพรรคการเมืองจากหลักเกณฑ์ดังกล่าว โดยที่พรรคการเมืองพยายามทำตามโครงการที่กฎหมายกำหนด แต่ไม่เกิดประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ หรือการใช้จ่ายเงินไม่คุ้มค่า จึงทำให้เกิดสภาวะของการตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุน หรือการสนับสนุนเงินให้กับกิจกรรมตามโครงการ ไม่ได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของกองทุน การติดตามการใช้จ่ายเงินทำได้ยาก เพราะให้เงินสนับสนุนกับพรรคการเมืองที่สำนักงานใหญ่มากกว่าให้สาขาพรรคโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรกำหนดเกณฑ์การจัดสรรใหม่ โดยอาจกำหนดจากการจัดทำแผนงานในลักษณะยึดผลสัมฤทธิ์ (RBM : Result based Management) เป็นหลัก (ไม่ต้องกำหนดเพดานเงินของแต่ละพรรคการเมืองเป็นหลักดังเช่นเดิม)

๒. ให้สาขาพรรคการเมือง ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญของพรรคในพื้นที่เป็นหลักเป็นผู้ทำโครงการ เสนอผ่านสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดผลดีมีดังนี้

- ๒.๑ ส่งเสริมให้พรรคการเมืองสนใจจัดตั้งสาขาพรรคในแต่ละจังหวัด
- ๒.๒ สาขาพรรคเป็นฐานทางการเมืองให้กับพรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง
- ๒.๓ สามารถจัดสรรเงินได้ตรงกับความต้องการในแต่ละพื้นที่
- ๒.๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทำหน้าที่ส่งเสริมสาขาพรรคได้

๘. ประเด็นการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินกองทุนของพรรคการเมือง

มาตรา ๖๒ พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป

สภาพปัญหา

๑. การจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ส่วนใหญ่พรรคขนาดกลางและขนาดเล็กไม่สามารถดำเนินการได้ทันเนื่องจากขาดข้อจำกัดเกี่ยวกับบุคลากรที่มาดำเนินการ

๒. มีการยุบพรรคเพราะเหตุที่พรรคการเมืองไม่สามารถจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทันภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ซึ่งหากเกิดกรณีดังกล่าวควรลงโทษกรรมการบริหารพรรคมากกว่าการยุบพรรค เพื่อให้พรรคเป็นสถาบันทางการเมืองอย่างแท้จริง และการยุบพรรคในกรณีนี้ก็ไม่ค่อยเกิดประโยชน์มาก เพราะสามารถจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ในชื่อเดิมได้

ข้อเสนอแนะ

ขยายระยะเวลาการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินออกไปจากภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไปเป็น “ภายใน 180 วันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน”

๙. ประเด็นการเลิกหรือยุบพรรคการเมือง

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปพร้อมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน(๑) (๒) (๓) หรือ(๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

สภาพปัญหา

การยุบเลิกพรรคการเมืองตามอนุมาตรา ๕ เป็นกรณีที่ได้กล่าวมาแล้วในประเด็นที่ ๓ และ ๖ ซึ่งข้อเท็จจริงที่ปรากฏส่วนใหญ่พรรคที่ถูกยุบมักจะเป็นพรรคขนาดกลาง และพรรคขนาดเล็ก ซึ่งยังมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการภายในพรรคที่ยังด้อยประสิทธิภาพ และขาดแรงจูงใจจากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้าไปทำงานให้พรรคการเมืองดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ควรปรับปรุงมาตราดังกล่าว โดยไม่กำหนดให้ถึงกับต้องยุบพรรคการเมืองด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น แต่ต้องลงโทษกรรมการบริหารพรรค เพื่อให้โอกาสพรรคการเมืองมีการพัฒนาไปสู่การเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งต่อไปในอนาคต

๑๐. ประเด็นการรวมพรรคการเมือง

มาตรา ๗๐ การรวมพรรคการเมืองอาจเป็นการรวมกันเพื่อจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่ หรืออาจเป็นการรวมเข้าเป็นพรรคเดียวกับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักก็ได้

สภาพปัญหา

มีการรวมพรรคการเมืองภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปทำให้เจตนารมณ์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งบิดเบือนทำให้เกิดระบบเผด็จการทางรัฐสภา

ข้อเสนอแนะ

ควรมีบัญญัติห้ามมิให้มีการ(ควบ)รวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไป เพื่อป้องกันมิให้เกิดสถานะ “เผด็จการทางสภา” เหมือนในอดีต เพราะจะทำให้สภาเสถียรน้อย เนื่องจากขาดพลังในการตรวจสอบฝ่ายบริหาร

๑๑. ประเด็นการเสริมสร้างให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง

สภาพปัญหา

กฎหมายพรรคการเมืองส่วนใหญ่เน้นการควบคุมกำกับ (Controlling) การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองมากกว่าการส่งเสริม(Promotion) ทำให้พรรคการเมืองต้องทำตามกรอบของกฎหมาย มากกว่าการส่งเสริมการริเริ่มกระทำสิ่งใหม่ ๆ เพื่อเสริมสร้างให้เกิดเสถียรภาพทางการเมือง มิฉะนั้นพรรคการเมืองอาจได้รับโทษถึงขั้นถูกยุบพรรคการเมือง แม้ว่าการยุบพรรคการเมืองคณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่มี

อำนาจโดยตรง ต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดการยุบพรรคการเมืองไว้ในมาตรา ๖๓ ความว่า

“มาตรา ๖๓ บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้

ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้รู้เห็นการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้”

ข้อเสนอแนะ

๑. กำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของกรรมการบริหารพรรคที่เป็นตำแหน่ง อาทิ หัวหน้าพรรค เลขานุการพรรค เภรัณยูิกพรรค โฆษกพรรค ให้ชัดเจน

๒. จัดทำมาตรฐานการบริหารพรรคการเมือง มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง และสาขาพรรคการเมือง

๓. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผ่านพรรคการเมืองในด้านต่าง ๆ อาทิ

๓.๑ การช่วยรณรงค์การเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่ตนเองขึ้นชอบ

๓.๒ การเข้าร่วมศึกษาอบรมทางการเมือง

๓.๓ การบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง (ผ่านสาขาพรรคการเมือง)

๓.๔ การอาสาลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยผ่านกระบวนการสรรหาของชุมชนหรือมวลชนสมาชิกของพรรคการเมือง

สรุปผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจากการสัมมนา

เรื่อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ ฉบับ

ควรเป็นอย่างไร

ของ

คณะกรรมการวิสามัญวิชาการ ตรวจสอบร่างรัฐธรรมนูญ

และร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

สภาร่างรัฐธรรมนูญ

สรุปผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจากการสัมมนา
เรื่อง “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ ฉบับ ควรเป็นอย่างไร”

วันพฤหัสบดีที่ 3 พฤษภาคม 2550

ณ โรงแรมราม่า การ์ดีนส์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร

1. จำนวนแบบสอบถาม

ที่ได้รับคืน 94 ชุด จาก 125 ชุด (คิดเป็นร้อยละ 75.20) ผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวนทั้งสิ้น 157 คน

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 81.91) เป็นเพศหญิงร้อยละ 18.09

3. อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุของผู้เข้าร่วมสัมมนาอยู่ในช่วง 46 - 55 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 27.66) รองลงมา คือ ผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วง 36 - 45 ปี (ร้อยละ 24.49) ช่วงอายุ 56-65 ปี (ร้อยละ 20.21) อายุ 65 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 14.89) ช่วงอายุ 26-35 ปี (ร้อยละ 10.64) และผู้ที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี (ร้อยละ 10.64) แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 36-55 ปี (ร้อยละ 52.15) ช่วงอายุในระหว่างวัยทำงาน

4. อาชีพของผู้ให้สัมมนา

ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ ร้อยละ 45.74 รองลงมาได้แก่ อดีต ส.ส./ส.ว. อาชีพรับจ้าง/ลูกจ้างภาคเอกชน นักธุรกิจ/เจ้าของกิจการ นักการเมืองท้องถิ่น นักวิชาการในสถานศึกษา/นักวิชาการอิสระ สมาชิกสภาจังหวัดรัฐธรรมนูญ/สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สื่อมวลชน และนักเรียน/นิสิต นักศึกษา (ร้อยละ 12.77 ,6.38 ,3.19 ,2.13 และ 1.06 ตามลำดับ)

๕ การรับทราบข้อมูลข่าวสาร

ในการจัดสัมมนาครั้งนี้ ส่วนใหญ่ผู้เข้าสัมมนาเข้าร่วมจากหนังสือเชิญ ร้อยละ 53.19 รองลงมา คือ ได้รับการชักชวนจากกรรมการ หรืออนุกรรมการของ ส.ส.ร. ร้อยละ 22.34 นอกจากนั้นเป็นการรับทราบจากสื่ออื่น อาทิ หนังสือพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุโทรทัศน์ วิทยุชุมชน เคเบิลทีวี และอื่น ๆ (ร้อยละ 4.26 ,3.19 ,1.06 และ 22.28 ตามลำดับ)

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

6.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่มาของ กกต. การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ กกต. มาจากการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหาด้วยการเสนอชื่อผู้ที่สมควรเป็น กกต. จำนวน 3 ท่าน และมาจากการสรรหาโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาด้วยการเสนอชื่อผู้ที่สมควรเป็น กกต. จำนวน 2 ท่าน ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วยมีสัดส่วนใกล้เคียงกันคือ เห็นด้วย ร้อยละ 44.68 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 40.43 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 11.71

สรุป! ประเด็นที่มาของกกด. โดยการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาซึ่งประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุดและประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้มีส่วนได้เสียในสภาผู้แทนราษฎร และจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา แล้วเสนอให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบยังเป็นประเด็นโต้แย้ง (Controversial) ความเห็นก้ำกึ่งกัน สมควรมีการถกเถียงให้ความเห็นตักตักมากกว่านี้ว่า ควรจะเสนอรายชื่อผู้ที่สมควรเป็น กกด. ในจำนวนเท่า ๆ กัน คือ ฝ่ายละ 5 คน ไปให้ที่ประชุมวุฒิสภาเลือก มิใช่การให้ความเห็นชอบ

6.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอำนาจในการพิจารณาการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่และการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ กกด. มีอำนาจสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด กับสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ตามมาตรา 231 (5) และ (6) ในขณะเดียวกันก็บัญญัติไว้ในมาตรา 232 ในกรณีที่ กกด. วินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลเลือกตั้ง ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่ออุทธรณ์คำวินิจฉัยของ กกด. ได้ ในกรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้า กกด. เห็นว่าควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้เสนอความเห็นต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.02 เห็นด้วยกับบทบัญญัติในมาตรา 233 ส่วนอีกร้อยละ 30.85 ไม่เห็นด้วย คงให้เป็นอำนาจ กกด. เด็ดขาดในการวินิจฉัยชี้ขาดกรณีสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง)

สรุป! ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่เห็นควรมีระบบคานดุลอำนาจ กกด. ในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่และการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งทั้งก่อนและหลังการประกาศผลการเลือกตั้งโดยอำนาจของฝ่ายตุลาการ (ศาลยุติธรรม)

6.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ควรมีอำนาจแน่นอนชัดเจนโดยไม่ต้องกำหนดให้ กกด. มอบหมาย ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นด้วย ร้อยละ 55.32 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 37.23 นอกนั้นไม่แน่ใจ

สรุป! ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนแน่นอนตามกฎหมายบัญญัติ โดยไม่ต้องให้ กกด. มอบอำนาจ ส่งผลให้การสรรหา กกด.จังหวัด ต้องดำเนินไปด้วยความเข้มข้น ละเอียครอบคอบ รวมทั้งตรวจสอบการใช้อำนาจของ กกด.จังหวัดด้วย

6.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสำนักงาน กกด. โดยให้แยกกฎหมายว่าด้วยสำนักงาน กกด. ออกจากกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย กกด. (แยกหน่วยงานทางธุรการและองค์อำนาจออกจากกัน) ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมสัมมนาเห็นด้วย ร้อยละ 68.09 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 22.34 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 7.45

สรุป! ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แยกออกจากกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

6.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ กกด. ว่าก่อนปฏิบัติหน้าที่สมควรให้ควยสตัยปฏิบัติญาณ ส่วนใหญ่ผู้เข้าสัมมนาเห็นด้วย ร้อยละ 87.25 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 9.57 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.13

สรุป ผู้เข้าสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า กรรมการการเลือกตั้งควยสตัยปฏิบัติญาณก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ อาจจะทำให้การกิจของ กกด. ต้องทำให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม จึงควยจะมีการควยสตัยปฏิบัติญาณก่อนก็ได้

6.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกสิทธิของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามร่างรัฐธรรมนูญมาตรา 234 ซึ่งมีบัญญัติห้ามมิให้มีการจับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งในระหว่างมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง ส่วนใหญ่ผู้เข้าสัมมนาเห็นด้วย (ร้อยละ 57.45) ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 38.30 นอกนั้นตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.13

สรุป ผู้เข้าสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า กรรมการการเลือกตั้งควยมีเอกสิทธิ ไม่ถูกจับกุมคุมขังหรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งในระหว่างมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

6.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่อื่นของ กกด. ในการให้ความเห็นชอบกรณีที่คณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งหรือย้ายข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือพนักงานหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นเป็นส่วนใหญ่ หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากหน้าที่หรือพ้นจากตำแหน่ง หรือให้ผู้อื่นปฏิบัติหน้าที่แทน ตามร่างรัฐธรรมนูญมาตรา 177 (1) เพื่อป้องกันการได้เปรียบเสียเปรียบทางการเมืองในระหว่างมีการหาเสียงเลือกตั้ง ส่วนใหญ่ผู้เข้าสัมมนาเห็นด้วย ร้อยละ 50.00 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 36.17 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 11.70

สรุป ผู้เข้าสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า เมื่อคณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งและต้องอยู่รักษาการระหว่างที่มีจัดการเลือกตั้ง ส.ส. คณะกรรมการการเลือกตั้งควยมีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบกรณีที่คณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งหรือย้ายข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือพนักงานหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นเป็นส่วนใหญ่ หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากหน้าที่หรือพ้นจากตำแหน่ง หรือให้ผู้อื่นปฏิบัติหน้าที่แทน เพื่อให้เกิดความเที่ยงธรรมขึ้นในระหว่างที่มีการจัดการเลือกตั้ง ส.ส.

6.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่อื่นของ กกด. ในการให้ชอบก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะกระทำการอันมีผลเป็นการอนุมัติให้ใช้งบประมาณสำรองจ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ตามร่างรัฐธรรมนูญมาตรา 177 (2) เพื่อป้องกันการได้เปรียบเสียเปรียบทางการเมืองในระหว่างมีการหาเสียงเลือกตั้ง ส่วนใหญ่ผู้เข้าสัมมนาเห็นด้วย ร้อยละ 52.13 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 34.04 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 8.51

สรุป ผู้เข้าร่วมมาส่วนใหญ่เห็นว่า เมื่อคณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งและต้องอยู่รักษาการระหว่างที่มีจัดการเลือกตั้ง ส.ส. คณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีอำนาจหน้าที่ในการให้ชอปก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะกระทำการอันมีผลเป็นการอนุมัติให้ใช้งบประมาณสำรองจ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง

7.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมืองควรตั้งได้ง่าย โดยบุคคลจำนวน 15 คนก็สามารถจัดตั้งได้ ผู้เข้าร่วมมาที่ตอบว่าเห็นด้วย กับผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ผู้ที่เห็นด้วยร้อยละ 46.81 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 48.94 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 3.19 แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนายังมีความเห็นไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สรุป ผู้เข้าร่วมมาส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดตั้งพรรคการเมืองควรตั้งได้ง่าย โดยบุคคลจำนวน 15 คนก็สามารถจัดตั้งได้ ยังเป็นประเด็นโต้แย้ง (Controversial) ความเห็นก้ำกึ่งกัน สมควรมีการถกเถียงให้ความเห็นตกผลึกมากกว่านี้ว่า การจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองควรจะเป็นเช่นไร โดยเฉพาะจำนวนบุคคลที่รวมตัวกันในการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

7.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภายหลังจากจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ภายใน 180 วัน จะต้องดำเนินการจัดหาสมาชิกให้ครบ 5,000 คน และมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละ 1 สาขา มิฉะนั้น จะต้องถูกยุบพรรค ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมมาเห็นด้วย ร้อยละ 65.96 ไม่เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 30.85 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.13

สรุป ผู้เข้าร่วมมาส่วนใหญ่เห็นว่า เมื่อจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ภายใน 180 วัน ผู้จัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการจัดหาสมาชิกให้ครบ 5,000 คน และมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละ 1 สาขา มิฉะนั้น จะต้องถูกยุบพรรค ทั้งนี้ เพื่อให้พรรคการเมืองไปสู่แนวทางของการเป็นพรรคการเมืองในลักษณะมวลชน(Mass Party)มากยิ่งขึ้น

7.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับควรกำหนดให้พรรคการเมืองที่มีได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะต้องถูกยุบพรรค ผู้เข้าร่วมมาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 57.45 ผู้ที่เห็นด้วยร้อยละ 39.36 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.13

สรุป ผู้เข้าร่วมมาส่วนใหญ่เห็นว่า พรรคการเมืองที่มีได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะต้องถูกยุบพรรค เพราะเป็นการเปลี่ยนหลักการไปจากที่รัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2540 กำหนดไว้ ประกอบกับการส่งหรือไม่ส่งผู้สมัครเป็นสิทธิของพรรคการเมือง และพรรคการเมืองก็อาจจัดกิจกรรมทางการเมืองอื่น อาทิ การให้ความรู้และการศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน ฯลฯ ก็ได้

7.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับควรยกเลิกกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เพราะในอดีตการมีกองทุนก็ไม่ช่วยในการพัฒนาพรรคการเมืองมากนักและยังเป็นภาระทางงบประมาณกับรัฐ ผู้เข้าร่วมมาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 63.83 เห็นด้วยร้อยละ 31.91 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 3.19

สรุป ผู้เข้าร่วมมมาส่วนใหญ่เห็นว่า ไม่ควรยกเลิกกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งเมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของผู้เข้าประชุมกลับพบว่าผู้เข้าประชุมส่วนใหญ่มิได้เป็นนักการเมือง แต่จะเน้นข้าราชการ กลับพบว่า ความเห็นส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการให้มีการยกเลิกกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความเข้มแข็ง

7.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณียังคงมีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ควรกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินกองทุนสนับสนุนพรรคการเมืองแบบเดิมที่ใช้ 4 เกณฑ์ ได้แก่ จำนวนส.ส.ในสภา จำนวนคะแนนเสียงตามแบบบัญชีรายชื่อ จำนวนสมาชิกพรรคการเมือง จำนวนสาขาพรรคการเมือง ผู้เข้าร่วมมาที่ตอบว่าเห็นด้วย กับผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ผู้ที่เห็นด้วย ร้อยละ 46.81 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 44.68 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 7.45 แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมสัมมนายังมีความเห็นที่แตกต่างกันในเกณฑ์การจัดสรรเงินกองทุนฯ

สรุป ผู้เข้าร่วมมาส่วนใหญ่เห็นว่า หลักเกณฑ์การจัดสรรเงินกองทุนสนับสนุนพรรคการเมืองแบบเดิมที่ใช้ 4 เกณฑ์ ได้แก่ จำนวนส.ส.ในสภา จำนวนคะแนนเสียงตามแบบบัญชีรายชื่อ จำนวนสมาชิกพรรคการเมือง จำนวนสาขาพรรคการเมือง ยังเป็นประเด็นโต้แย้ง (Controversial) ความเห็นก้ำกึ่งกัน สมควรมีการถกเถียงให้ความเห็นตกผลึกมากกว่านี้ว่า เกณฑ์การจัดสรรเงินกองทุนสนับสนุนพรรคการเมืองควรจะเป็นเช่นไร เพราะในอดีตที่ผ่านมาพรรคการเมืองบางพรรคเร่งจัดตั้งสาขาพรรคเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อมีการประเมินผลโดยสถาบันการศึกษาที่ กกด. ว่าจ้างให้ไปทำการศึกษากลับพบว่าที่ทำการสาขาพรรคบางพรรคในหลาย ๆ สาขาไม่มีลักษณะสำนักงานที่เหมาะสม การบริหารงานสาขาพรรคไม่มีระบบที่ชัดเจน และขาดประสิทธิภาพ ส่วนเกณฑ์สมาชิกพรรคก็เป็นปัญหาความซ้ำซ้อนเกินกว่า 1 พรรค จนกระทั่งคณะกรรมการกองทุนฯต้องตัดรายชื่อที่ซ้ำซ้อนกันออกทุกพรรค นอกจากนี้ นักวิชาการบางท่านยังให้ความเห็นว่าเงินกองทุนควรใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาพรรคการเมืองขนาดเล็กที่ยังมีเงินทุนไม่มากนัก ดังนั้น หากใช้เกณฑ์เดิมพรรคการเมืองขนาดใหญ่ มีเงินจากการบริจาคมากอยู่แล้วก็จะยังได้รับการจัดสรรเงินให้ได้รับมากเงินกองทุนสนับสนุนพรรคการเมือง

7.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาชนคนไทยมีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้เพียงพรรคการเมืองเดียว ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมมาเห็นด้วย ร้อยละ 75.53 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 18.09 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 4.26

สรุป ผู้เข้าร่วมมาส่วนใหญ่เห็นว่า ประชาชนคนไทยมีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้เพียงพรรคการเมืองเดียว อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้สามารถเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวด้วยการบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองอาจเป็นกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพตามร่างรัฐธรรมนูญมาตรา 63 หรือไม่

7.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพรรคการเมืองอาญอุยุบได้ในกรณีที่ไม่ได้จัดทำรายงานกิจการของพรรคการเมืองส่ง กกต. ภายในเดือนมีนาคมของปีต่อไป ส่วนใหญ่ผู้เข้าสัมมนาเห็นด้วยร้อยละ 58.51 ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยร้อยละ 35.11 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 3.19

สรุป ผู้เข้าสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า พรรคการเมืองอาญอุยุบได้ในกรณีที่ไม่ได้จัดทำรายงานกิจการของพรรคการเมืองส่ง กกต. ภายในเดือนมีนาคมของปีต่อไป การรายงานกิจการพรรคการเมืองเป็นการควบคุมกำกับการดำเนินงานของพรรคในรอบปี ซึ่งประธาน กกต. ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานส่งให้ กกต. เพื่อการป้องกันพรรคการเมืองมิให้ปฏิบัติผิดนอกรัตนอกรอย

7.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพรรคการเมืองอาญอุยุบได้ในกรณีที่ไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ส่วนใหญ่ผู้เข้าสัมมนาเห็นด้วย ร้อยละ 67.02 ผู้ที่ไม่เห็นด้วยร้อยละ 27.66 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.13

สรุป ผู้เข้าสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า พรรคการเมืองอาญอุยุบได้ในกรณีที่ไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายในเดือนมีนาคมของปีต่อไป เนื่องจากเงินกองทุนมาจากเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี จึงต้องมีการควบคุมการใช้จ่าย จึงกำหนดให้พรรคการเมืองที่ได้รับเงินจัดสรรจากกองทุนไปแล้วนำไปใช้จ่ายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และต้องรายงานให้กองทุนทราบ เพื่อให้พรรคการเมืองรับผิดชอบในการใช้จ่ายเงินกองทุน ฯ ดังนั้น หากพรรคการเมืองไม่รายงานตามเวลาที่กำหนดก็มีความตราการในการควบคุมพรรคการเมืองให้นำไปเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองได้

8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา

8.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามร่างรัฐธรรมนูญมาตรา 91 และ 92 บัญญัติให้มี ส.ส. จำนวน 400 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง 320 คนจากระบบสัดส่วน 80 คน ผู้เข้าสัมมนาที่ตอบว่าเห็นด้วย กับผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ผู้ที่เห็นด้วยร้อยละ 47.87 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 42.55 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 8.51 แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมสัมมนายังมีความเห็นไม่ลงรอยหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันเสียทั้งหมด

สรุป ผู้เข้าสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยังเป็นประเด็นโต้แย้ง (Controversial) ความเห็นก้ำกึ่งกัน สมควรมีการถกเถียงให้ความเห็นตกผลึกมากกว่านี้ว่า จำนวน ส.ส. ควรเป็น 400 คน หรือไม่ และควรจะมาจากการเลือกตั้งระบบใด (ทางเลือกที่ 1 แบ่งเขตทั้งหมด ทางเลือกที่ 2 แบ่งเขต ผสมกับบัญชีรายชื่อ)

8.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้ง ส.ส. (การลงคะแนนและกรณีนับคะแนน) ในระบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตละ 3 คน และแบ่งสัดส่วนโดยแบ่งเป็น 4 เขตเลือกตั้ง ตามร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 (1) (2) ผู้เข้าสัมมนาที่ตอบว่าเห็นด้วย กับผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ผู้ที่เห็นด้วยร้อยละ 43.62 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 46.81 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 6.32

สรุป ผู้เข้าสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยังเป็นประเด็นโต้แย้ง (Controversial) ความเห็นก้ำกึ่งกัน สมควรมีการถกเถียงให้ความเห็นตลกผลึกมากกว่านี้ว่า จะเลือกตั้ง ส.ส. ในระบบแบ่งเขตเลือกตั้งเลือกตั้งอย่างไร (ทางเลือกที่ 1 เขตเดียวเบอร์เดียว หรือทางเลือกที่ 2 แบ่งเขตเลือกได้หลายเบอร์) รวมทั้งการคิดคำนวณ ส.ส. ระบบสัดส่วนว่าจะเป็นที่ยุติแบบเดิม (ทั้งประเทศ) หรือแบ่งสัดส่วน ส.ส. ตามภาคตามจำนวนประชากร

8.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนและที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ตามร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา 106 มาตรา 107 และมาตรา 108 บัญญัติให้มี ส.ว. จำนวน 160 คนมาจากการสรรหาโดยคณะกรรมการคณะหนึ่งมีจำนวน 7 คน โดยการสรรหา ส.ว. จากจังหวัด ๆ ละ 1 คน โดยการสรรหาที่เหลือจากผู้ได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรในภาคต่าง ๆ ผู้เข้าสัมมนาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 53.19 ผู้ที่เห็นด้วย ร้อยละ 36.17 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 9.57

สรุป ผู้เข้าสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า ส.ว. ไม่ควรจะมาจากการสรรหา

8.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ตามร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา 107 กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาคณะหนึ่งประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาในศาลฎีกาและตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ผู้เข้าสัมมนาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 54.26 ผู้ที่เห็นด้วยร้อยละ 35.11 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 8.51

สรุป ผู้เข้าสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า การมีคณะกรรมการสรรหาตามที่บัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญไม่เหมาะสม

8.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ต้องพ้นจากสมาชิกภาพเมื่อได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ผู้เข้าสัมมนาที่ตอบว่าเห็นด้วย กับผู้ที่ตอบว่าไม่เห็นด้วยมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ผู้ที่เห็นด้วยร้อยละ 48.94 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 43.62 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 4.26

สรุป ผู้เข้าสัมมนาส่วนใหญ่เห็นว่า การให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังคงมีสถานะภาพอยู่ได้ แม้ว่าจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีแล้วก็ตาม ยังเป็นประเด็นโต้แย้ง (Controversial) ความเห็นก้ำกึ่งกัน สมควรมีการถกเถียงให้ความเห็นตลกผลึกมากกว่านี้ว่า จะสมควรให้ ส.ส. พ้นสมาชิกภาพหรือไม่ เมื่อได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ซึ่งเป็นการเปลี่ยนจากหลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่เป็นการแยกฝ่ายบริหารออกจากฝ่ายนิติบัญญัติ

8.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนับคะแนนเลือกตั้ง ส.ส. ให้นับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง ส่วนใหญ่ผู้เข้าสมัครมาเห็นด้วย ร้อยละ 75.53 ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยร้อยละ 22.34

สรุป ผู้เข้าสมัครมาส่วนใหญ่เห็นว่า การนับคะแนนเลือกตั้ง ส.ส. ควรนับที่หน่วยเลือกตั้ง อันเป็นการเปลี่ยนหลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งต้องการแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้งในการซื้อเสียงขายสิทธิ เพราะหากเป็นการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งผู้สมัครหรือหัวหน้าคะแนนสามารถตรวจสอบคะแนนเสียงได้ว่าการใช้เงินซื้อเสียงได้ผลหรือไม่

สรุปการวิเคราะห์ในภาพรวม

ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วย

1. กกต.มีอำนาจหน้าที่พิจารณาสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง ส่วนหลังการเลือกตั้งให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรม
2. กกต.จว.ควรมีอำนาจหน้าที่ที่แน่นอนชัดเจน โดยไม่ต้องกำหนดให้ กกต. มอบหมาย
3. ควรมีการจัดทำร่างกฎหมายสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแยกต่างหากจากกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
4. ก่อนปฏิบัติหน้าที่ควรกำหนดให้กกต.ต้องถวายสัตย์ปฏิญาณ
5. กกต.ควรมีเอกสิทธิ์และความคุ้มครองพิเศษ อาทิ การไม่ถูกจับกุมระหว่างการมี พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง
6. กกต.ต้องให้ความเห็นชอบก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งหรือย้ายข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือพนักงานหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นเป็นส่วนใหญ่ หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่หรือพ้นจากตำแหน่ง หรือให้ผู้อื่นมาปฏิบัติหน้าที่แทน
7. กกต.ต้องให้ความเห็นชอบก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะกระทำการอันมีผลเป็นการอนุมัติให้ใช้จ่ายงบประมาณสำรองจ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น
8. ภายหลังจากจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ภายใน 180 วัน จะต้องดำเนินการจัดหาสมาชิกให้ครบ 5,000 คน และมีสาขาพรรคอย่างน้อยแต่ละ 1 สาขา มิฉะนั้น จะต้องถูกยุบพรรค
9. ประชาชนคนไทยมีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้เพียงพรรคการเมืองเดียว
10. พรรคการเมืองอาจถูกยุบได้ในกรณีที่ไม่ได้จัดทำรายงานกิจการของพรรคการเมืองส่ง กกต. ภายในเดือนมีนาคมของปีถัด
11. พรรคการเมืองอาจถูกยุบได้ในกรณีที่ไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป
12. การนับคะแนนเลือกตั้ง ส.ส. ให้นับคะแนนเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้ง

ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วย

1. ควรกำหนดให้พรรคการเมืองที่มีได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะต้องถูกยุบพรรค
2. ธารยกลีลาของทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เพราะในอดีตการมีกองทุนก็ไม่ช่วยในการพัฒนาพรรคการเมืองมากนักและยังเป็นภาระทางงบประมาณกับรัฐ
3. สมาชิกวุฒิสภามีจำนวน 160 คนมาจากการสรรหาจังหวัดละ 1 คน และจากภาคส่วนต่าง ๆ อีกจนครบจำนวนส.ว.ที่พึงมี
4. คณะกรรมการสรรหาส.ว.ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการองค์การอิสระ (4 องค์การ) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามยังมีการโต้แย้ง(ความเห็นก้ำกึ่ง)

1. ที่มาของ กกต. มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา 3 คน จากศาลฎีกา 2 คน ส่งให้วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ
2. การจัดตั้งพรรคการเมืองควรตั้งได้ง่าย โดยบุคคลจำนวน 15 คนก็สามารถจัดตั้งได้
3. กรณียังคงมีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ควรกำหนด ักเกณฑ์การจัดสรรเงินกองทุนสับสนุนพรรคการเมืองแบบเดิมที่ใช้ 4 เกณฑ์ ได้แก่ จำนวนส.ส.ในสภา จำนวนคะแนนเสียงตามแบบบัญชีรายชื่อ จำนวนสมาชิกพรรคการเมือง จำนวนสาขาพรรคการเมือง
4. ส.ส.ควรมีจำนวน 400 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตจำนวน 320 คนจากระบบสัดส่วนอีก 80 คน
5. การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเขตละไม่เกิน 3 คน และประชาชนเลือกได้ 3 คน
6. ส.ส.ไม่พ้นจากสมาชิกภาพเมื่อได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี

ที่ ๐๖๔๖/๔๔๕๖

สภาร่างรัฐธรรมนูญ
ถนนอุทองใน เขตดุสิต
กทม. ๑๐๓๐๐

พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอส่งรายงานผลการตรวจร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

เรียน ประธานคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานผลการตรวจร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

ด้วยคณะกรรมการวิสามัญวิชาการ ตรวจร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้รับมอบหมายให้ดำเนินการตรวจร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญได้ทำการยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช. ฉบับรับฟังความคิดเห็น เสร็จเรียบร้อยแล้ว

คณะกรรมการได้ตรวจร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ฉบับรับฟังความคิดเห็น เสร็จเรียบร้อยแล้ว (โดยใช้ร่างฉบับโรเนียวเป็นหลักในการตรวจ) ปรากฏผลการตรวจตามสิ่งที่ส่งมาด้วยที่เสนอมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายอัศวินวิทย์ สุมาวงศ์)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

วิชาการ ตรวจร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

สำนักกรรมการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๑๕

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๑๖

สภาร่าง
มติ/พิมพ์
.....ตรวจ

รายงานผลการตรวจร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช

(ฉบับที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม)

๑๐๑

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ตรวจร่างรัฐธรรมนูญ
และร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

**รายงานผลการตรวจร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
ของคณะกรรมการการวิสามัญวิชาการ ตรวจร่างรัฐธรรมนูญและร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ**

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช....	ผลการตรวจคณะกรรมการวิสามัญวิชาการฯ	เหตุผล
<p>มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรมดังต่อไปนี้</p> <p>(๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องสิทธิในการพิจารณาโดยเปิดเผย สิทธิในการได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจสอบอย่างเพียงพอ สิทธิในการเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน สิทธิในการคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ สิทธิในการได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือ</p> <p>ตุลาการที่ทรงอำนาจตุลาการและ การได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาหรือคำสั่ง</p> <p>(๖) เด็กเยาวชน สตรี คนพิการและทุพพลภาพ ย่อมได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการคดีอย่างเหมาะสม</p> <p>มาตรา ๖๕ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิหรือบุรุษหรือพื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน</p>	<p>มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรมดังต่อไปนี้</p> <p>(๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องสิทธิในการพิจารณา ารณาโดยเปิดเผย สิทธิในการได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจสอบอย่างเพียงพอ สิทธิในการเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานของตน สิทธิในการคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ สิทธิในการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ทรงอำนาจตุลาการและ การได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาหรือคำสั่ง</p> <p>(๖) เด็กเยาวชน สตรี และคนพิการทุพพลภาพ ย่อมได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาอย่างเหมาะสม</p> <p>มาตรา ๖๕ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิหรือบุรุษหรือพื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน</p>	<p>ควรตัดคำว่า “สิทธิใน” ออกจำนวน ๕ แห่ง เนื่องจากเห็นว่าเป็นคำฟุ่มเฟือย</p> <p>เพื่อให้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาไทย</p> <p>ข้อสังเกต กรณีตาม (๖) ใช้คำว่า “คนพิการ” ส่วนมาตรา ๕๓ ใช้คำว่า “บุคคลซึ่งพิการ” มาตรา ๗๕ (๑) และมาตรา ๑๔๘ ใช้คำว่า “ผู้พิการ” ซึ่งควรใช้ถ้อยคำให้เหมือนกัน</p> <p>ข้อสังเกต คำว่า “ศิลปะ” ในมาตรา ๖๕ มีสระอะ แต่ในมาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๕ (๖) ไม่มีสระอะ จึงควรบัญญัติให้เหมือนกัน</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช....</p> <p>มาตรา ๘๓ รัฐต้องคำนึงการตามแผนงานนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๘) ส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คู่สมรสของแรงงานเด็กและสตรี จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ และระบบไตรภาคี ที่ผู้ทำงานมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน จัดระบบประกันสังคม รวมทั้งคุ้มครองให้ผู้ทำงานมีคุณค่าอย่างเดียวกัน ได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ</p>	<p>ผลการตรวจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ</p> <p>มาตรา ๘๓ รัฐต้องคำนึงการตามแผนงานนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๘) ส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คู่สมรสของแรงงานเด็กและสตรี จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ และระบบไตรภาคี ที่ผู้ทำงานมีสิทธิเลือกผู้แทนของตน จัดระบบประกันสังคม รวมทั้งคุ้มครองให้ผู้ทำงานมีคุณค่าอย่างเดียวกัน ได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ</p>	<p>ภาคเหตุผล</p> <p>เพื่อให้สอดคล้องกับ (๘) (๑๐) (๑๑) และ (๑๒) ซึ่งอยู่ในมาตราเดียวกัน</p>
<p>มาตรา ๑๓๕ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ให้กระทำเป็นสาธารณะ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๒) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมากกว่าหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา</p> <p>ส่วนที่ ๘</p> <p>การควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ</p>	<p>มาตรา ๑๓๕ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ให้กระทำเป็นสาธารณะ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๒) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมากกว่าหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา</p> <p>ส่วนที่ ๘</p> <p>การควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ</p>	<p>โดยคำว่า “ให้ออกใช้” เป็นภาษาพูด จึงควรแก้ไขเป็น “ให้ใช้”</p> <p>รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศอยู่แล้ว ดังนั้น โดยหลักการของกฎหมายทุกฉบับจะต้องไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงเห็นควรแก้ไขเป็นการควบคุมการตรากฎหมายให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จะเหมาะสมกว่า</p>

<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช...</p>	<p>ผลการตรวจของคณะกรรมการวิสามัญวิชาการฯ</p>	<p>เหตุผล</p>
<p>มาตรา ๑๖๑ วรรคสี่ การออกเสียงประชามติต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่เจ้าพนักงานออกเสียงประชามติ และการจัดการออกเสียงประชามติในเรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคลจะกระทำมิได้</p>	<p>มาตรา ๑๖๑ วรรคสี่ การออกเสียงประชามติต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่เจ้าพนักงานออกเสียงประชามติ และเจ้าพนักงานออกเสียงประชามติและผู้จัดทำบัตรเลือกตั้งซึ่งมีประชาชนที่เห็นชอบหรือเห็นคัดค้านรัฐธรรมนูญหรือที่ขัดแย้งกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคลจะกระทำมิได้</p> <p><u>การจัดการออกเสียงประชามติในเรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคลจะกระทำมิได้</u></p>	<p>การยกวรรคสี่ซึ่งท้ายออกามีวรรคใหม่ เนื่องจากต้องจำเป็นารรคดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องเนื่องกัน</p>

หมายเหตุ

- มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ใช้ถ้อยคำว่า องค์การเอกชน ส่วนมาตรา ๖๖ วรรคสอง ใช้ถ้อยคำว่า องค์การเอกชน ควรบัญญัติให้สอดคล้องกัน
- มาตรา ๖๗ วรรคสี่ ใช้ถ้อยคำว่า ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมือง ส่วนมาตรา ๒๓๑/๑ วรรคสอง ใช้ถ้อยคำว่า ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ควรบัญญัติให้สอดคล้องกัน
- มาตรา ๗๘ (๑) ใช้ถ้อยคำว่า ผู้สัญจอยู่ ส่วนมาตรา ๑๔๘ ใช้ถ้อยคำว่า คนชรา ควรบัญญัติให้สอดคล้องกัน